

NÚRIA GISPERT
Memòries d'una lluitadora
per la democràcia

MARCEL VIDAL CALZADA

ARXIU HISTÒRIC
Fundació Rafael Campalans

NÚRIA GISPERT
Memòries d'una lluitadora
per la democràcia

ARXIU HISTÒRIC
Fundació Rafael Campalans

Aquest llibre es va començar a escriure el mes de novembre de 2019 i es va acabar el mes de juny de 2020, pocs mesos abans que Núria Gispert ens deixés.

© Marcel Vidal Calzada
Octubre de 2024
© d'aquesta edició: Fundació Rafael Campalans
Pallars 191
08005 Barcelona
Tel. 93 319 54 12
e-mail: fundacio@fcampalans.cat
www.fcampalans.cat

Impressió: Cevagraf sccl
Disseny: Departament de Disseny i Edicions del PSC

DL: B 19507-2024

Sumari

Introducció	5
Núria Gispert: memòries d'una lluitadora per la democràcia	9
Infància i inici del voluntariat.....	11
Del voluntariat a la militància	20
Política municipal	24
Del PSUC al PSC: la militància continua.....	34
Militància cristiana: Càritas	45
La seva mirada personal respecte d'alguns fets històrics.....	51
Militància i família.....	58
Discurs de Núria Gispert el 1994 al Centre Cívic el Carmel.....	64
Retrats.....	66
Núria Gispert des d'altres mirades.....	69
Conclusions	78

Introducció

Marcel Vidal Calzada,
net de Núria Gispert i autor del llibre

Vivim immersos des de fa uns anys en una globalització sense cap mena de fre ni de regulació. Aquest fenomen ha canviat i ha transformat per complet els intercanvis socials, polítics, econòmics o culturals. Tot succeeix de manera més ràpida i, al meu entendre, som menys conscients del passat més recent a causa d'aquesta acceleració dels esdeveniments. A més, les noves tecnologies i les xarxes socials han contribuït a la creació de relats que no sempre són verídics o a la propagació, en un lapse molt breu de temps, de notícies que són falses.

És en aquest context que neix el meu Treball de Fi de Grau (TFG). Es tracta d'un projecte que reuneix, a grans trets, les memòries de l'expresidenta de Càritas i exregidora de l'Ajuntament de Barcelona, Núria Gispert, que és, al mateix temps, la meua àvia.

En els darrers temps, ha irromput amb força un corrent social i polític que posa en qüestió la Constitució de 1978, la transició o altres aspectes rellevants dels primers anys de la recuperació de la democràcia. El projecte que pretenc elaborar neix també amb l'ànim de comprendre millor com van viure una generació de polítics aquella etapa. La meua àvia és un exemple d'una representant pública d'aquella era. Tanmateix, el seu paradigma polític i social dista força dels seus coetanis polítics per diferents motius.

En primer lloc, perquè sent regidora del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) i, posteriorment, del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) va acabar sent presidenta de Càritas, una entitat vinculada a l'esfera cristiana. En aquest sentit, en determinats cercles socials i polítics no estava gaire ben vist que una persona progressista, que tenia també conviccions cristianes, pogués acabar presidint una entitat com Càritas.

En segon lloc, perquè va pertànyer a la primera generació de regidors i regidores de Barcelona després de la restauració de la democràcia. Ocupar una responsabilitat política no ha de ser gens fàcil, però encara ho ha de ser menys si has de fer-ho començant pràcticament tot des de zero. A més, ella va ser la primera dona de la llista municipal del PSUC a les primeres eleccions democràtiques a la ciutat de Barcelona (1979) i una de les tres úniques regidores del consistori al primer mandat.

En tercer lloc, perquè ella va pertànyer a una família benestant i, ja des dels catorze anys, fent el seu primer voluntariat al barri de Can Tunis de Barcelona, es va comprometre en favor de la justícia social i la igualtat d'oportunitats, i en contra la desigualtat i la pobresa.

En quart lloc, perquè la Núria Gispert va ser una lluitadora antifranquista i crec que, més enllà dels esdeveniments històrics que recullen els manuals, conèixer com va viure a títol individual la dictadura o saber com compaginava la seva activitat política durant la clandestinitat és d'un gran interès per mi, com a entrevistador, així com per al conjunt de la societat.

En darrer lloc, considero que recollir el llegat d'una persona com ella és d'una importància cabdal per conèixer la història de la nostra ciutat per a les generacions actuals però també per a les futures. Per exemple, la planificació i obertura dels centres cívic de la ciutat o el primer conveni d'escoles bressol, amb totes

les problemàtiques i complexitats que això va comportar, va ser gràcies, en part, a l'aportació de persones com la Núria Gispert.

Pel que fa als objectius del treball, he cercat, principalment, aprofundir en els aspectes polítics, socials i personals d'una figura com la Núria Gispert i donar a conèixer aquells elements que no han quedat reunits en els mitjans de comunicació, en els seus discursos, en la informació que hi ha a Internet o bé en altres documents bibliogràfics. Així mateix, he buscat aplicar les tècniques i els elements d'un gènere com l'entrevista per plasmar-los en una entrevista de gran format com és aquest cas. D'altra banda, també m'he plantejat com a objectiu organitzar i jerarquitzar tota la informació amb la finalitat que no quedin aspectes repetits o que no hi hagi salts espacials o temporals en el relat.

Quant a la metodologia que he seguit, abans d'escriure les "memòries" pròpiament, he llegit i extret els elements més importants de l'obra *Teoria dels egodocuments: la literatura del jo i la història* de Francesc Espinet per tal de conèixer els diferents estils i formats de la literatura biogràfica. A continuació, m'he reunit molts diumenges per la tarda amb la Núria Gispert i, a partir d'unes qüestions i d'unes reflexions plantejades prèviament per mi, hem anat recorrent en cada sessió les diferents etapes vitals amb l'objectiu que tots els períodes quedin entrellaçats. En aquest sentit, he anat gravant les diferents converses que hem tingut i, posteriorment, ho he anat escrivint en format d'entrevista, ja que és el mètode que crec que és més adequat quant a fluïdesa, dinamisme i comprensió de la narració.

En aquest sentit, és important assenyalar que les preguntes que li he formulat i la conversa que hem mantingut han tingut un caràcter objectiu. La mirada que he imprès a l'entrevista ha estat forjada al llarg dels anys, després de diverses converses i interpel·lacions que hem mantingut sobre la política actual i la

que va viure ella quan era regidora. Penso que això en cap cas li resta caràcter verídic, sinó que és el que m'ha permès aprofundir en els aspectes que considero més interessants d'ella.

D'altra banda, cal remarcar que, a continuació de l'entrevista, he inclòs la transcripció d'un discurs formulat per ella el 1994 al Centre Cívic del Carmel per il·lustrar, a grans trets, una de les facetes d'ella com a regidora de Promoció i Relacions Cíviques, així com algunes fotografies seves de diferents moments de la seva vida.

Finalment, he cregut convenient sumar la visió que tenen de la Núria Gispert diferents persones de diversos àmbits que han tingut o tenen una relació important amb ella. L'objectiu, en aquest sentit, és el de complementar l'entrevista feta per mi i aportar altres punts de vista. He procurat contactar amb persones de les diferents etapes vitals i professionals incloses en el projecte per tal d'oferir una pluralitat de veus i d'opinions respecte a ella. El mètode que he seguit per fer aquesta part del treball ha consistit a enviar a aquestes persones un breu qüestionari perquè responguessin per escrit preguntes en relació amb el vincle que han tingut amb ella, l'aportació que creuen que ha fet a la societat, què transmet... Cal destacar que en algun cas el qüestionari ha estat respost via trucada telefònica i posteriorment n'he fet jo la transcripció.

Núria Gispert: memòries d'una lluitadora per la democràcia

Asseguda a la seva butaca lila, l'activista social Núria Gispert m'espera diversos diumenges a la tarda veient una pel·lícula a la televisió, llegint *La Vanguardia* (el seu diari preferit), obrint correus electrònics a l'ordinador o bé llegint algun llibre. És costum que els diumenge al matí l'avisí sobre l'etapa vital que vull tractar amb ella aquella tarda. Només arribar ompló un got d'aigua per a cadascú i m'assec al sofà que hi ha just davant d'ella. Poso el mòbil en gravació, extrec de la butxaca de la jaqueta els fulls on tinc anotades les preguntes i les reflexions que li vull plantejar, i li formulo la primera qüestió. Sol ser habitual que les converses s'allarguin ben bé un parell d'hores, ja que en més d'una ocasió ha de respondre trucades telefòniques. I així és com transcorre cada sessió a la seva casa del barri de Sant Andreu del Palomar de Barcelona. Conec tots els racons de l'habitatge fruit de les múltiples visites als meus avis, Núria i Enric, al llarg de tota la meva infància i adolescència. Són molts anys de converses entre la meva àvia i jo sobre política, els seus orígens, fets actuals, etc. però per primer cop em decideixo a plasmar-ho per escrit.

La Núria Gispert ha estat més de quinze anys regidora a l'Ajuntament de la capital catalana, pel PSUC i pel PSC, i ha ocupat la direcció de Càritas Diocesana de Barcelona i la presidència de Càritas Espanyola. El seu compromís social i polític, que va

començar als 14 anys quan ajudava infants de famílies en situació d'exclusió social al barri de Can Tunis, ha estat reconegut els darrers anys amb guardons com la Creu de Sant Jordi o la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya, entre d'altres.

Infància i inici del voluntariat

M'ha sorprès sempre que quan t'han atorgat un premi els darrers anys, solies començar o remarcar en la teva intervenció que havies nascut el 6 de juny de 1936. Què ho explica?

Sí, vaig néixer un mes abans de la Guerra Civil. Crec que un fet com aquest va marcar tota la nostra generació. Vaig néixer el 6 de juny de 1936 a la Sagrera, que era un suburbi de Sant Andreu. Sant Andreu era un dels pobles annexionats a Barcelona a finals del segle XIX.

La Sagrera era econòmicament més pobra que Sant Andreu: estava rodejada de camps i de moltes fàbriques. Hi havia una gran fàbrica de pescar on treballaven diverses dones, hi havia fàbriques de caramels, hi havia moltes fàbriques de sabó, petites fàbriques de reparació de cotxes o de bicicletes...

La Sagrera conservava un cert aire artesà, les cases eren baixes i hi havia una pobresa enorme. Moltes llars no disposaven de gas o de llum. Per això, hi havia diverses fonts d'aigua en el transcurs del Carrer Gran de la Sagrera.

El meu pare, que era metge, va heretar la casa del seu pare, que també era metge. Era una medicina absolutament diferent de la que es fa avui en dia. La Seguretat Social no existia; això provocava que predominessin els metges de família que cobrien, a grans trets, les diferents especialitats mèdiques. Una de les grans sorts, però, és que la consulta mèdica del meu pare estava a dins del nostre domicili.

El 18 de juliol de 1936, poques setmanes més tard del meu naixement, es va produir el cop d'estat franquista i va començar la Guerra Civil. Aquest conflicte bèl·lic va ser molt dur. A més, a la

Sagrera hi havia la fàbrica Hispano Suïza, que feia cotxes i que es va convertir en una indústria de guerra. Els nacionals estaven buscant els centres neuràlgics de la ciutat on es podia construir material de guerra i en alguns casos van aconseguir localitzar algunes d'aquestes fàbriques.

El meu pare, a qui els republicans van cridar per anar a la guerra, s'hi va estar només un mes, ja que es va posar molt malalt. Aquest va ser el motiu que explica que els meus pares decidissin anar a viure en una casa de pagès a Bigues, una petita localitat del Vallès Oriental. La baixa mèdica del meu pare durava un any, però la meua mare no volia que, de cap de les maneres, tornés a la guerra.

Vaig passar d'una casa amb totes les comoditats del món a una casa de pagès regentada per dos masovers on no hi havia llum, i on l'aigua estava bombada. Els masovers eren molt grans i tenien dos fills que també estaven al capdavant.

El masover de la casa ajudava al meu pare, que no volia tornar a la guerra, de forma que durant el dia pogués estar en un amagatall i durant la nit pogués sortir. En aquella època, el poble tenia poc més de 200 habitants. Vaig viure allà en contacte amb la natura, sempre amb les portes obertes. Tot això m'ha marcat molt.

La resta de la meua família es va dispersar, però era suficient que fossis religiós perquè et perseguissin. Van estar a punt de matar el meu pare per no voler tornar a la guerra, però en comptes d'anar a Bigues van anar a Begues, fruit d'una confusió. Ell va ser coneixedor d'aquest malentès un cop acabada la guerra, perquè hi havia un metge, que vivia a Begues i que havia estudiat amb ell, que li ho va explicar. Aquest metge es va quedar sorprès que el meu pare estigués viu perquè creia que l'havien matat.

La meua mare, que era molt eixerida i espavilada, va començar, durant l'estada a Bigues, a fer estraperlo i intercanvi. Tot i això,

poc temps més tard, va patir un vòmit de sang molt important i, gràcies a l'ajuda d'un amic del meu pare, el Dr. Agustí Pedro Pons, li van diagnosticar que tenia totes les vàlvules del cor malament.

El meu pare, per la seva part, va anar passant com va poder. Poc abans d'acabar la guerra, va rebre una citació perquè es presentés al Col·legi Jesús Maria de Sant Gervasi, que era un hospital de sang, perquè li havien de fer una revisió mèdica. La meva mare no volia que hi anés perquè temia que se'l quedessin després de no haver volgut tornar a la guerra, però finalment hi va anar.

El meu pare, que tendia a ser poc hàbil en aquest tipus de situacions, va veure que hi havia un gran caos i que l'hospital era un desastre i va decidir no fer-se la prova. Encara més, va optar per posar-se una bata blanca com si fos un metge més del centre hospitalari i va sortir a l'exterior amb aquella bata. Finalment, i després que els seus sogres, que vivien a Barcelona, haguessin rebutjat quedar-se'l perquè creien que era un perill per a ells, va decidir tornar fins a Bigues caminant. I allà es va quedar novament.

Els nacionals van entrar el 7 de febrer de 1939 a Bigues i, llavors, un cop passat el febrer, uns amics dels meus pares els van dir que per què no marxàvem a Barcelona. El problema és que nosaltres no teníem cap vehicle per anar-hi. Aquests amics de la família van ser generosos i ens van dir que si quedàvem en un punt determinat l'endemà, ens durien cap a Granollers. I així va ser com ens van portar fins a Granollers, i després vam arribar a Barcelona amb el cotxe de línia. Per mi, va ser un cop impressionant perquè va suposar passar del camp i de passejar-me lliurement a estar tancada en una casa. Jo l'únic que demanava és que les portes estiguessin obertes.

Quan vam tornar a Barcelona, el meu pare va patir una ma-

laltia que ningú va saber de què es tractava. Una de les conseqüències més evidents va ser la impossibilitat de caminar. Cal destacar també que per aquell període la meva mare ja estava embarassada del segon fill. Amb el meu pare paralític, un amic seu, que era metge de Rubí, li va dir que li semblava que aquesta malaltia li devia haver sortit per haver estat tancat en botes buides i amagat durant el temps que vam estar a Bigues. Li va proposar que es fes unes fregues amb un raspall cada dia. Aquest metge venia cada matí i cada vespre a veure'l i això va ser el que va començar a salvar-lo. Per Nadal d'aquell any ja va poder començar a menjar a taula. Les festes d'aquell any van marcar un punt d'inflexió, ja que es va anar recuperant i no va estar mai més malalt fins que va morir.

Una infància molt amunt i avall...

La meva infància va tenir lloc entre Bigues i Barcelona, fet que em va impossibilitar que anés a escola. Amb la Segona Guerra Mundial en marxa, el meu pare va tenir por que jo anés a col·legi i va decidir posar-me una professora particular a casa. Es tractava, a més, d'una qüestió que ja venia d'herència: el meu pare tampoc havia anat a escola i havia tingut un professor particular.

El naixement del Ventura, el meu germà mitjà, va marcar un abans i un després. La meva mare, en aquest sentit, va optar perquè jo anés a col·legi. Vaig anar a l'escola Jesús Maria de Sant Andreu. Per mi, l'experiència inicial va ser horrorosa, ja que mai havia estat tancada en una aula. Vaig estar un mes plorant al col·legi, i una de les monges que em feia classe ja no sabia què dir-me perquè deixés de fer-ho. A mi m'agradava molt un ninot que hi havia a l'escola, i va ser la promesa que em va fer la monja respecte del ninot el que va fer que deixés de plorar: "Si no plores més, aquest ninot serà teu", em va dir. I no vaig plorar més. Anys més tard, vaig fer el pla 38 al Jesús Maria del carrer Casp can-

tonada Bruc: 7 anys de batxillerat i un examen d'Estat per poder accedir a la universitat. Allà estudiàvem francès una hora cada dia, fèiem anglès de 4t fins a 7è, tres anys de grec, tres anys de filosofia... Vam acabar 11 noies el batxillerat.

A l'examen d'Estat les escoles no hi intervenien per res. En aquesta prova, nou estudiants vam treure la qualificació de notable i dos la d'aprobat. Un cop passada la prova escrita, feies la prova oral i, posteriorment, t'examinaven de religió. I al cap de dos o tres dies, sortien les qualificacions.

Amb tot, en aquella època no hi havia metro i la xarxa de mobilitat era bastant precària. Cada dia havia de fer una hora de cua per accedir a un autobús que em duia a la Plaça Urquinaona. Tota aquesta educació era dura i era exigent. No fèiem festa el dissabte. El darrer any que vaig anar a escola, però, plegàvem a les dues.

Els veïns de la Sagrera van tenir certa rellevància en la teva infància. Qui eren?

Eren la Sra. Laieta i el Sr. Andreu. Eren dos treballadors que s'havien "autoformat", molt catalanistes, molt cultes i que llegien molt. Va ser el Sr. Andreu el que em va dur a un local del carrer Ramon Batlle de Sant Andreu on feien sardanes, ja que ell hi anava sovint amb la seva filla. I va ser allà on vaig aprendre els passos d'aquest ball d'origen català. I la Sra. Laieta treballava en una fàbrica on confeccionaven xarxes de pescar de cotó. En aquest sentit, era força complex perquè havia de treballar dins de l'aigua. Pobra dona, va acabar amb unes artrosis! Per a mi, van ser un model de treballadors.

En reiterades converses que hem mantingut, has assenyalat que els teus pares eren persones benestants. En canvi, la teva vida l'has dedicada sempre en favor dels més dèbils. Has renunciat a moltes coses que hauries pogut fer per tal que l'as-

censor social funcionés i perquè hi hagués menys desigualtats. Què creus que has heretat dels teus pares?

Els meus pares em van donar una sèrie de valors. En destaquen el treball, la solidaritat i ajudar les altres persones, sobretot les més desafavorides.

Recordo una anècdota que reflecteix molt bé com era el meu pare. Hi havia un veí de la Sagrera que era conductor d'ambulàncies i que va agafar una infecció molt greu. En aquells temps, a més, no hi havia un antibiòtic per curar-la i l'esposa d'aquest home estava en contra d'ingressar-lo en un centre hospitalari. En conseqüència, el meu pare, saltant-se la llei, va decidir anar-lo a visitar de forma molt periòdica. Cada dia que hi anava, es vestia amb roba molt vella i quan arribava a casa per dutxar-se, cremava tota la roba. Això, que va durar per a ell un mes i mig, va suposar la crema de força vestits. Aquest senyor, gràcies a les visites del meu pare, se'n va sortir i va ser de les poques persones que no va estar ingressat a infecciosos en un hospital per una malaltia d'aquestes característiques. Tot això ho va fer de forma altruista i arriscant la seva salut.

També vaig heretar dels meus pares la importància i la necessitat d'educar-se i de formar-se. En aquella època, aquesta qüestió no generava gaire interès social, però als meus pares sí.

El meu pare era un home molt culte i la meva mare, tenint en compte que a la seva època no hi havia educació superior per a les dones, també estava força cultivada perquè llegia i tenia ganes d'ampliar la seva formació.

Quan feia primer de batxillerat i sent el net més petit, vaig acompanyar-te, juntament amb tota la família i amistats teves, al pregó que vas pronunciar a les Festes de la Mercè de Barcelona. Una de les parts del discurs que vas recitar i que em va quedar gravat, tot i la meva ignorància sobre aquesta

qüestió, va ser quan vas parlar de Can Tunis. Deies així: “Amb només catorze anys vaig descobrir una altra cara de la ciutat. La Barcelona de Can Tunis. La Barcelona de les injustícies socials. La Barcelona dels suburbis de la ciutat”. Jo desconeixia on s'ubicava Can Tunis i tampoc sabia què hi havies fet tu allà. Per què et va marcar tant aquest lloc?

Les monges de l'escola Jesús Maria tenien un col·legi al suburbi de Can Tunis on apostaven per una beneficència que facilités una mica de cultura a les capes socials més desafavorides. L'objectiu principal era que aquestes persones aprenguessin a llegir.

A la vegada, a Sant Andreu, les monges, a partir de les sis de la tarda feien classe a les noies que sortien de les fàbriques i les ensenyaven a cosir perquè es poguessin guanyar la vida.

Quant a Can Tunis, desenes de noies voluntàries feien funcionar l'engranatge escolar. Val a dir que no estava ben vist que aquestes noies treballessin perquè, si ho feien, semblava que fossin d'una classe social inferior. I, per tant, en sortir de l'escola, l'alternativa que tenien aquestes noies de setze o disset anys era efectuar un voluntariat d'aquestes característiques.

A Can Tunis, hi anava els diumenges a la tarda a fer-hi catequesi per a infants, les famílies dels quals estaven en risc d'exclusió social. Sovint em preguntava què explicava aquella realitat social i com era que ells vivien en aquelles condicions mentre jo a casa tenia de tot.

A Can Tunis, em vaig adonar que hi fèiem beneficència i allò no em convenia. Sortosament, la coneixença del capellà Pare Garreta em va permetre en una ocasió explicar-li la meva manca de satisfacció amb el que feia. Entenent el que li comentava, em va proposar fer un altre voluntariat a l'escola Albergue de San Antonio, que estava situada al carrer Roger de Flor, entre Consell de Cent i Aragó, i que formava part de la xarxa de Protecció de

menores. La monja superiora del col·legi em va demanar si podia fer-hi classes de matemàtiques i vaig acceptar-ho.

En aquesta escola vaig veure la pobresa i una Barcelona i un món que mai hauria imaginat veure amb els meus propis ulls. Era una cara de Barcelona amb filles de prostitutes i de gent que no tenia res per menjar. Havien tret aquestes noies de la família per veure si les podien ajudar una mica.

Recordo que en més d'una ocasió, si a una noia li queia un tros de galeta a terra, la resta de companyes es llançaven al sòl amb totes les seves forces per menjar-se aquell petit trosset. D'altra banda, com que les noies tenien tanta gana es menjaven fins i tot la pasta de dents creient que, com que tenia gust de caramel, era comestible.

Fins i tot, un dia una noia em va explicar que ella i les seves germanes passaven la nit al replà del pis on vivien i que la seva mare, que era prostituta, mantenia relacions sexuals amb homes a l'interior del pis. Vaig estar a l'alberg fins que vaig tenir fills.

És freqüent que força gent se sorprengui quan llegeix o quan li dius que vas començar la carrera de Farmàcia. Com és que et vas decidir per estudiar Farmàcia?

En aquells temps, en línies generals, les dones tenien les carreres molt acotades. A més a més, a mi em va semblar que, veïnt del món mèdic, ja que el meu pare era metge, era una bona opció. Al meu entendre, a través d'una farmàcia també es podia ajudar als més febles, tot i que no vaig investigar-ho molt. Les matemàtiques, la biologia i la química m'agradaven molt. Les ciències eren el meu fort, en canvi, no tenia tanta facilitat per a les lletres. Creia que a través de la farmàcia es podia ajudar molt als veïns, ja que els podies acompanyar quan tenien una malaltia o donar-los un cop de mà quan no podien comprar algun fàrmac, perquè la Seguretat Social encara no existia.

Però vas abandonar la carrera un cop començada...

El meu home, que va treballar de metge tota la seva vida, volia casar-se i cal tenir present que la llicenciatura de Farmàcia tenia una durada d'uns 7 anys. A més, jo compaginava els estudis amb les classes de matemàtiques a l'Albergue de San Antonio. A mi em va semblar que havia de deixar els estudis, però el meu pare em va dir que no em podia casar si no tenia ni que sigui "una petita carrera". Ell ho deia amb la temença que em quedés viuda, i pensava que tenir una carrera universitària era important.

En tot cas, vaig cercar una carrera que fos curta i em vaig decantar per Magisteri. Tot i això, el que demanaven més en aquesta titulació era aprendre a cosir, cosa que no havia fet mai.

Hi havia una llei que indicava que si una persona havia fet tot el batxillerat, que era el meu cas, podia fer tot el grau de Magisteri amb un menor nombre d'assignatures i tenir la titulació en un any i mig. Vaig fer la carrera entre classes particulars i em vaig diplomar en Magisteri. Però no vaig tenir mai cap dèria de ser titulada en això. I d'aquesta manera, em vaig poder casar.

Del voluntariat a la militància

La família pot tenir un pes molt important en l'orientació i en les conviccions polítiques d'una persona. Com s'entén que tu, sense cap vincle aparent amb el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), hi acabessis militant?

El meu marit i jo, des del barri, vam connectar amb el PSUC. Ho vam fer als anys seixanta i ens vam sumar a la cèl·lula de Sant Andreu, que equivaldria a una agrupació política en l'actualitat, però amb la gran diferència que era clandestina. Els membres de la cèl·lula ens reuníem cada dissabte i parlàvem sobre que calia fer al llarg d'aquella setmana. De seguida vaig connectar amb la Dolors Calvet (seria diputada al Congrés dels Diputats pel PSUC el 1977), que es trobava a l'executiva del partit i que va veure ràpidament en mi una persona que estava molt vinculada a l'activisme social. Ella va ser qui em va animar a formar part d'un grup de dones del PSUC. L'Antonio Gutiérrez Díaz, popularment conegut com a 'Guti' i un dels dirigents més importants del partit, tenia una cosa molt clara: Franco moriria d'aquí poc i les dones hauríem de tenir un paper molt important en la societat.

D'altra banda, estava molt vinculada a entitats del barri i des de l'Associació de Veïns de Sant Andreu vam crear una vocalia de la carestia de la vida i la vam presentar públicament al Casal Catòlic (Sant Andreu). La Dolors Calvet, en veure el casal ple, es va quedar molt sorpresa.

Posteriorment, es van celebrar les jornades catalanes de la dona, on jo també vaig participar. Vist l'èxit d'aquestes jornades, vaig decidir fer-ne també unes a Sant Andreu, i l'èxit de la trobada va ser total, ja que van venir veïns del barri però també de la resta de la ciutat.

Aleshores, la Dolors Calvet va proposar el meu nom en el següent congrés del PSUC perquè formés part del Comitè Central, el màxim òrgan d'aquesta força política entre congressos.

Des del PSUC es va impulsar, a més, una campanya perquè anéssim a explicar per les cases quin era el projecte polític que defensàvem així com què era l'Assemblea de Catalunya i quina era la seva funció.

Fins i tot, jo feia campanya quan anava a comprar. Un cop, en sentir unes dones expressant que no s'havia de fer política, els vaig dir que el producte que estaven adquirint costava avui dues pessetes i demà en costaria quatre. I que, això, com que ens afectava a tots i totes, justificava la importància de la política.

Al llarg de diversos estius, en converses que hem mantingut a la casa de Bigues i Riells hem parlat sobre la política actual en comparació a la de la teva època i, en més d'una ocasió, m'has explicat que ser militant del PSUC no era només pertànyer a un partit i tenir un vincle amb aquest...

Significava anar contra la dictadura i lluitar per la construcció d'un règim democràtic. Per tant, suposava estar amb la classe treballadora que passava moltíssimes dificultats i també envoltada d'intel·lectuals que lluitaven per una democràcia perquè ens poguéssim expressar lliurement. Aquesta era la gran lluita que el PSUC tenia en aquells moments.

La vertebració d'una organització política en plena dictadura suposo que era d'una complexitat immensa perquè, d'una banda, havíeu de ser operatius, però de l'altra que els poders del règim no sabessin com funcionàveu.

Les cèl·lules, que estaven formades per entre 8 i 10 persones, anaven rebent consignes i indicacions sobre el que havien de fer.

Una de les indicacions que rebíem era que, a mesura que

s'anessin constituint les diferents entitats culturals i associacions veïnals, fóssim estratègics i el PSUC tingués alguna representació a la junta de l'organització, amb la finalitat d'influir-hi i veure quines eren les necessitats més importants.

El meu marit, per exemple, va ser el president del Casal Catòlic i jo vaig ser secretària de l'escola dels meus fills, el Jesús, Maria i Josep (JMJ) de Sant Andreu, i també vaig coordinar totes les Associacions de Pares (APA) de les diferents escoles de Sant Andreu i la Sagrera.

A tall d'exemple, ens van informar (al PSUC) de la construcció d'una piscina comunitària a Sant Andreu. Tanmateix, ens va semblar que no es faria pels veïns del barri i, aleshores, des del PSUC vam intentar assistir a les reunions per tal d'entrar a la junta i intentar canviar la mala percepció que ens havia generat inicialment. Va ser així com vam aconseguir entrar a la junta i, aleshores, prenent de model els estatuts del Club Natació Barcelona, vam discutir força, sobretot pel que feia als horaris, ja que temíem que donarien les millors hores als infants de l'escola Jesuïtes, i les pitjors hores (horari nocturn, principalment) als fills de les famílies més desfavorides.

Quines connexions o vincles hi havia entre el PSUC i el Partit Comunista d'Espanya (PCE)?

Hi havia molta connexió perquè persones del PSUC estaven al Comitè Central del PCE així com a la seva executiva.

I com eren les relacions?

Durant l'època clandestina i els primers anys de la democràcia les relacions eren bones. La legalització de les dues forces polítiques va ser molt rellevant, tot i que primer van legalitzar el PCE i, al cap de poques setmanes, el PSUC.

M'has relatat alguna vegada que la repressió durant la dicta-

dura era molt gran i que la policia podia entrar en qualsevol moment i dissuadir-vos...

Vaig passar molta por una vegada que vaig anar a una reunió a Santa Coloma de Gramenet, però me'n vaig poder escapolir per una porta i la policia no em va poder agafar. Això sí que era nerviosisme, crec que vaig fumar tant degut a això.

He de reconèixer que la primera vegada que em vas comentar que coneixies totes les parets de Sant Andreu em vaig quedar estupefacte, bàsicament perquè Sant Andreu és gran i déu-n'hi-do les parets que hi ha. Tot plegat destil·la una gran feina-da per enganxar els cartells i difondre els vostres actes. Com us ho fèieu?

Sí, em coneixia totes les parets de Sant Andreu. Ens reuníem a casa quatre o cinc persones del partit, sortíem a les onze de la nit amb galledes i cola i anàvem enganxant els cartells pels carrers més foscos.

Durant la dictadura tenies vigilància policial a casa. El que calia fer per la llibertat i la democràcia...

Bé, en aquella època hi estava acostumada. Era una persona jove que estava en plenitud de forces i desitjava que hi hagués, entre altres coses, una certa unió de les diferents forces progressistes entorn un espai com l'Assemblea de Catalunya. Allà demanàvem: Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia. Suposo que tot això compensa el fet d'haver hagut de tenir escorta a casa.

Política municipal

És curiós perquè la primera experiència que tens amb l'Ajuntament de Barcelona és amb el teu pare. Dubto que s'hagués imaginat que tu entraries com a regidora al consistori barceloní i que ho faries com a representant del PSUC...

(Extret del Pregó de les Festes de la Mercè del 2014 pronunciat per la Núria Gispert) “En primer lloc, permeteu-me que us parli del meu vincle amb l'Ajuntament de Barcelona. Va ser una relació intensa, i que va ocupar una de les etapes més importants de la meua vida; una relació que ha tingut diferents moments, uns de bons i uns altres de no tan bons. Una relació que ha contribuït a donar sentit a la meua vida i que m'ha ajudat molt al llarg del meu camí. M'agradaria fer algunes pinzellades de la meua etapa a l'Ajuntament, i explicar-vos alguns moments que han estat importants i dels que guardo un record especial.

La primera vegada que recordo haver tingut aquest contacte amb l'Ajuntament va ser de la mà del meu pare. El meu pare, que era un home amb una cultura extraordinària, ens portava de ben petits a visitar diferents indrets de la ciutat, pobles i poblets de Catalunya; era un home que s'estimava la terra, que ens explicava les seves tradicions i costums, la seva gastronomia, la seva geografia, la seva història... Un dia, ens va portar a fer un tomb per l'Ajuntament i per la Generalitat, que en aquells moments era la Diputació Provincial. Ens va dir dues o tres coses, que encara que jo no aixecava tres pams de terra, em va impressionar, i que tot i el pas del temps, encara recordo. Les seves paraules van ser aquestes: “aquesta és la casa de tota la ciutadania, és casa nostra, però ara no ho és perquè hi viuen uns que ens manen i que volen ser els nostres amos. Jo no ho veuré, però segur que vosaltres en sereu els protagonistes d'aquí a uns anys serà la

casa vostra, serà la casa de tots els barcelonins i barcelonines.”
(Gispert, 2014)

He de confessar que poc m'hauria imaginat entrar al cap de tres dècades com a regidora de l'Ajuntament. Malauradament, els meus pares no ho van poder veure...

Anaves en el sisè lloc de la llista municipal del PSUC el 1979 (les primeres des de la restauració de la democràcia) i eres la primera dona de la candidatura.

Durant el franquisme, als anys seixanta i setanta, em vaig fer militant del PSUC perquè entenia que era l'única manera de lluitar contra la dictadura. Era un dels pocs partits que estava cohesionat i que tenia una estructura capaç de poder fer alguna cosa per combatre el franquisme.

D'altra banda, en aquella època les dones no havien tingut l'oportunitat d'accedir a la universitat, tenien poca cultura i hi havia un sistema que era molt masculista. Era una estructura que no donava facilitats i que no posava sobre la taula eines perquè les dones tinguessin cultura. La dona no tenia entrada enlloc i tenia els drets molt restringits. Fins i tot, les penes d'adulteri que regulava el Codi Penal eren molt més elevades per a les dones que no pas per als homes. En altres paraules, les dones no jugaven cap paper dins la societat i al PSUC hi havia poca militància femenina.

De fet, al PSUC vaig fer d'activista principalment amb l'objectiu de treballar als barris, millorar la qualitat de vida de les persones, trobar sortides a les complexes realitats de moltes dones, que aquestes es poguessin guanyar la vida... Aquesta era la situació el 15 de juny de 1977, data en què es van celebrar les eleccions generals.

Els comicis municipals van ser el 3 d'abril de 1979. No m'hauria

imaginat mai formar part d'una llista electoral. A més, no tenia cap intenció de formar-ne part perquè jo era activista social. És al que m'havia dedicat fins aleshores. Havia dedicat tots els meus esforços a la creació de les Associacions de Pares, que demanaven escoles pels seus fills, o a la reivindicació de crear centres cívics, ja que no hi havia espais per fer cultura, tret de les Festes Majors.

En aquest sentit, era un autèntic desastre perquè els infants, en sortir de l'escola, no disposaven d'espais que no fossin pagant. D'aquesta manera, va sorgir, per exemple el Club Natació Sant Andreu perquè fins aquell moment els nens rics sabien nadar mentre que els nens pobres no.

Com vas acabar parant a la llista municipal si la teva intenció era dedicar-te a l'activisme social?

Cal tenir present que al Comitè Central del PSUC hi havia deu o dotze dones d'unes noranta persones que en formàvem part. Un dia, una companya del PSUC em va cridar per anar a prendre una beguda en una cafeteria i em va dir: "Tu, Núria, aniràs a la llista del PSUC de Barcelona". Inicialment, vaig dir-li que no, que no volia anar-hi. Encara més, desitjava que anés a la candidatura municipal la Margarita Obiols, perquè era advocada i perquè havia estat una gran defensora de les dones. A més, se li sumava que li tenia moltíssim afecte. La coneixia des de feia bastant de temps.

La Margarita Obiols va ser una de les participants del Casal de la Dona que fèiem als Lluïsos de Sant Andreu. Intentàvem portar cada setmana persones que fossin interessants i que tinguessin certa rellevància pública. A part de la Margarita Obiols, havien vingut l'Aurèlia Capmany o la Marta Corcoll. El que feien era relatar les seves pròpies experiències vitals. Déu-n'hi-do el públic que teníem!

No obstant això, la Margarita Obiols no volia anar a la llista de cap de les maneres, ja que tenia altres fites vitals i professionals. Amb tot, finalment vaig acceptar anar a la candidatura de les eleccions municipals de 1979.

Però no només era el fet de formar part d'una llista electoral sinó que anaves en una posició que, si no us fallaven els càlculs, tenies assegurat ser regidora.

Sí, anava en una posició per sortir segur. El cap de llista i candidat a l'alcaldia era el Josep Miquel Abad, el segon era el Justiniano Martínez, el tercer l'Agustí de Semir, el quart el Jordi Conill, el cinquè el Rafel Pradas i la sisena era jo. Vam entrar nou persones de la candidatura.

A tu sempre t'ha agradat molt l'ambient de les campanyes electorals. Els darrers anys, que has anat a les posicions de tancament de les llistes socialistes a l'Ajuntament de Barcelona o al Parlament de Catalunya, t'he acompanyat en algun acte electoral i sovint la gent se t'apropa i et demana l'opinió sobre les eleccions o la situació política del moment. Encara més, de vegades se t'apropen militants o simpatitzants de qui no recordes el nom i rememoren campanyes electorals de fa molts anys. En altres paraules, has recorregut tota la ciutat de Barcelona defensant un projecte polític. Com recordes aquella primera campanya electoral?

Vam fer una campanya electoral amb molt pocs diners. No disposàvem, a més, de cotxes per moure'ns. A mi, per exemple, m'informaven que a les 21 h havia de ser a la Plaça de Sants, punt on em trobaria amb els militants d'aquella zona de Barcelona per fer campanya. Recordo aquella campanya electoral amb molta il·lusió, tot i que vam treballar moltes hores. Hi havia punts de la ciutat on, fins i tot, els militants i els votants em feien petons a les mans. Vam fer mítings per tota la ciutat i, fins i tot, vaig intervenir

a l'acte final de campanya, on van parlar el Josep Miquel Abad, el Rafael Pradas, el Justiniano Martínez i jo.

Tot i això, va ser una campanya que vaig viure amb força estrès i que va ser bastant dura. Al local del PSUC de Sant Andreu, que estava situat al carrer Malats del barri, fèiem explicacions als electors, ensobravem les paperetes i fèiem cada diumenge una petita obra de teatre representant la història del partit. El meu marit, que també que va ser un dels primers militants de CCOO en l'àmbit sanitari, representava un home feixista que treballava a l'Ajuntament i duia una samarreta on deia: "Arriba España". La comèdia volia transmetre el missatge que tindríem un alcalde i uns regidors excel·lents i, en aquell moment, sortia jo a l'escenari com a representant de la candidatura municipal. La campanya va ser molt austera, però ens hi vam deixar la pell.

I després de les eleccions, el PSUC va entrar al govern del Narcís Serra.

L'objectiu de les diferents forces polítiques era que la dreta es quedés fora del domini del poder, que era Aliança Popular (AP). El Narcís Serra, com a candidat socialista, va obtenir 16 regidors, el PSUC en va treure 9, Convergència i Unió, 8; ERC, 2; i la marca catalana de la UCD, 8. El nostre objectiu era evitar que Aliança Popular governés, si bé és cert que aquí a Catalunya el partit era dirigit per gent amb qui s'hi podia parlar. A més, Aliança Popular es va quedar fora del consistori en aquell primer mandat.

Vas ser regidora del districte de Sant Martí el primer mandat.

Cal tenir present que jo no negociava amb el Narcís Serra, sinó que ho feia amb el Josep Miquel Abad, que era el nostre cap de llista. Aleshores, amb l'Abad com a primer tinent d'alcaldia, va decidir donar-me la regidoria del districte de Sant Martí, ja que ell considerava que jo coneixia molt les diferents zones de la ciutat. A part d'això, em van oferir ser regidora d'esports i vaig dir que no.

Per què et vas negar a ser regidora d'esports?

No estava preparada per a aquesta tasca i, a més, no tenia vocació esportiva. Per tant, vaig pensar que no ho sabia fer bé. I per no fer una cosa bé, vaig preferir no fer-la. Tot i això, no m'hauria imaginat en el moment en què m'ho van oferir que hi hauria els Jocs Olímpics de Barcelona i que les qüestions esportives agafarien l'empenta que van agafar posteriorment a la ciutat.

Sempre has tingut un record especial d'haver ocupat al districte de Sant Martí el mateix despatx que havia utilitzat el teu avi, que també havia estat regidor a l'Ajuntament noranta anys abans.

Sí, el meu avi havia estat regidor de l'Ajuntament de Sant Martí de Provençals quan aquest poble encara no estava annexionat a Barcelona. En el moment en què Sant Martí va passar a ser Barcelona, el meu avi va esdevenir regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Per a mi va ser molt emocionant poder seure, al cap de gairebé un segle, a la mateixa cadira que ell.

Quines mesures vas prendre des de la teva regidoria?

En el primer mandat municipal, vaig accedir a la regidoria d'un districte que presentava un moviment associatiu molt fort, sobretot a les zones del Clot, Sant Martí de Provençals o el Besòs. Cal destacar la gran quantitat de demandes que formulaven les associacions de veïns, moltes i molt diverses.

Per exemple, l'associació de veïns de la Pau denunciava que hi havia falta d'equipaments, abandonament d'alguns solars d'antigues fàbriques, solars buits...

El que volien és que l'Ajuntament comprés aquests terrenys, però el consistori no tenia ni un euro per comprar. D'altra banda, la il·lusió que va provocar aquesta nova etapa entre el veïnat els feia pensar que les seves demandes serien complertes en vint-i-quatre hores.

No teníeu recursos econòmics, els veïns us feien arribar demandes permanents que creien que resoldríeu en molt poc temps... Com vàreu fer compatibles aquests elements?

Les associacions veïnals demanaven centres cívics, activitats extraescolars sufragades per l'Ajuntament, la construcció d'escoles, instituts... Ens feien arribar demandes de manera incessant. Amb aquest panorama, vaig decidir que, en primer lloc, calia posar ordre i escollir quines eren les coses més necessàries i imprescindibles i quines quedaven en segon pla. A més, vam arribar al consistori i vam haver d'elaborar un pla de descentralització de manera que els districtes tinguessin un paper important en el dia a dia de la ciutat. Per aquest motiu, una de les qüestions promogudes des de l'Ajuntament va ser anar passant temes socials, urbanístics... als districtes.

A l'inici de la restauració de les institucions democràtiques, els districtes, a més, donaven petites subvencions a les entitats i, fins i tot, gestionaven burocràticament una part del servei militar.

D'altra banda, ens vam trobar que no hi havia zones verdes i, per tant, calia comprar terrenys. Tampoc hi havia escoles. Això ens obligava a comprar terrenys o antigues fàbriques. A tot això, s'hi va sumar una problemàtica de caràcter bastant complex: el fenomen de l'aluminosi, que en aquell moment era molt desconegut. On primer va afectar va ser a dos edificis del barri del Besòs, però era una gestió molt complicada, ja que l'afer depenia de Madrid. El Patronat de l'Habitatge era qui ho gestionava, i el districte estava enmig de tot plegat. A mi això em va produir angoixa pel perill que representava pels veïns; vaig parlar amb dos arquitectes que van realitzar un estudi sobre els edificis. La seva conclusió era que calia enderrocar ambdós edificis perquè s'havien construït amb un ciment que no era l'adequat.

L'impacte més clar de tot això va ser que vaig haver de buscar

pisos per allotjar tots aquests veïns, enderrocar els blocs i tornar-los a fer de nou. No vaig fer mai cap cosa que l'Associació de Veïns no sabés.

Una altra de les sol·licituds que feien era la construcció de centres cívics. El Centre Cívic de Sant Martí, inaugurat el 1983, estava en un espai que antigament havia estat una residència de les noies que treballaven a la Sección Femenina, i en aquell moment estava ocupat per diferents entitats i associacions. Això va comportar desallotjar-lo i tornar-lo a fer de nou.

A dins el nou edifici es va fer una guarderia, una escola d'adults, un centre de planificació familiar, un casal infantil, un espai per a la joventut, un espai polivalent perquè es pogués fer cinema o teatre, entre altres. Un dels objectius era acabar amb l'alt nivell d'analfabetisme que hi havia en aquesta zona de Barcelona.

Cal destacar, d'altra banda, que a Barcelona molts antics espais es van convertir en centres cívics. És el cas, a tall d'exemple, de la Casa Elizalde on es van organitzar activitats com titelles o pallassos, però també jornades coordinades amb el CIDOB sobre qüestions internacionals.

Un altre dels grans problemes que recordo i que no té a veure amb els centres cívics va ser el desallotjament dels gitanos que estaven entre la Riera d'Horta i el Pont del Treball (la Perona). Aquesta problemàtica va sorgir quan vam haver de desallotjar les seves barraques per a la celebració, poc temps més tard, dels Jocs Olímpics. La gent que vivia propera a ells assegurava que atracaven als veïns. La catedràtica d'Antropologia Social i professora de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la doctora Teresa San Román, que era experta en gitanos, va afirmar que aquests havien de viure en cases baixes, ja que tenien ferraïlla, animals... i vam buscar un terreny que s'ajustés al màxim a les característiques requerides, però el propietari del terreny a qui li

volíem comprar no volia que s'hi instal·lessin els gitanos. Tampoc ho volien els veïns. Finalment, vam trobar-los allotjament i vam poder tirar avall les barraques.

Del primer mandat, també recordo haver deixat el districte 10 enllestit i que només faltava construir-hi parcs o acabar jardins.

Durant el primer mandat, vas ser també regidora de guarderies i presidenta del patronat municipal. Pel que m'has indicat en alguna ocasió, vas fer una tasca molt pionera i sovint sense el suport de tot el govern local.

Sí. El primer mandat totes les forces polítiques amb representació al govern municipal volien la regidoria d'ensenyament. Aleshores, finalment es va decidir fer-ne tres parts: la part d'Infraestructures, que encara depenia de Madrid, se la va quedar el PSC; la part d'escoles municipals, en mans de CDC; i les guarderies, sota el control del PSUC.

Quan vaig accedir a la regidoria, a la ciutat de Barcelona hi havia 10 guarderies que s'havien fet a l'època de la República i que eren de l'Ajuntament. En línies generals, eren monges qui les gestionaven.

Hi havia tota una altra sèrie de guarderies que les havien muntat persones progressistes, sent-ne l'exalcalde Josep Maria Socías el promotor. A aquestes guarderies hi havia certs problemes, com ara les inundacions. A més, tothom guanyava el mateix, tant la professional que tenia la titulació com el cuiner o cuinera del centre.

Tot just arribar-hi, vaig haver de posar ordre i vaig elaborar unes normes. Vaig estar deu dies a Bolonya, ja que el Jordi Borja (PSUC) em va recomanar el responsable de les guarderies d'aquesta ciutat italiana. Un cop vaig tornar a Barcelona, vaig crear un conveni, guarderies noves... Tot això va ser una lluita ti-

tànica. A més, una part del govern de la ciutat no estava interessat en les guarderies, ja que defensaven que no eren necessàries, i no em van acabar de donar suport.

Al meu entendre, calia fer tot el possible perquè tots els infants poguessin anar a les llars d'infants, perquè si no es creaven desigualtats entre els nens i nenes abans d'arribar a l'escola.

Del PSUC al PSC: la militància continua

Una de les coses que t'ha sabut més greu al llarg de la teva trajectòria política va ser veure com el PSUC va passar de ser el pal de paller de l'antifranquisme a Catalunya a ser una força política irrellevant poc temps més tard de la restauració de les institucions democràtiques...

Sí, em va saber molt de greu. En acabar el mandat municipal (1983), vaig abandonar el PSUC.

Les lluites internes, que a tu mai t'han agradat i que vas viure posteriorment al PSC, van acabar sent un obstacle insalvable perquè el PSUC remuntés i recuperés part de l'electorat perdut. Com vas viure la caiguda del partit?

Molt tristament. Després del cinquè congrés, el Guti va perdre el control de l'organització i el Paco Frutos i el Pere Ardiaca van esdevenir secretari general i president, respectivament. Es van imposar, en aquest sentit, els sectors prosoviètic i leninista.

Tu estaves a l'ala eurocomunista, que va sortir derrotada.

Sí, al PSUC vaig estar a l'ala eurocomunista i al PSC a l'obiolista. Hi va haver uns interessos darrere de tot això. A la Unió Soviètica no li interessava l'eurocomunisme i, aleshores, van fer tot el que estava a les seves mans per evitar que vencés aquest sector i, per això, van guanyar els prosoviètics i els leninistes. Jo li vaig dir al Guti una profecia poc temps abans del cinquè congrés: "Ho sento molt, però la tensió dels Comitès Centrals va en augment. A mi m'agrada molt la política, però un vaixell que s'enfonsa és el del PSUC". Malauradament, les meves paraules es van complir.

Com en altres cops al llarg del teu recorregut vital, la vida et va donar una sorpresa. T'imaginaves que, un cop fora de l'Ajun-

tament, recuperaries la teva rutina habitual i les teves responsabilitats com a activista social. Tanmateix, no va ser així. En Narcís Serra, que volia repetir com a cap de llista socialista de cara als comicis municipals de 1983, et va demanar que formessis part de la seva candidatura com a independent. Li vas dir que sí. Què vas sentir inicialment quan vas veure que deixaves l'Ajuntament després de quatre anys i amb projectes que havies impulsat sense acabar?

Vaig sentir una gran tristesa, sincerament. No esperava per res del món formar part d'una candidatura que no fos la del PSUC i, encara menys, ser regidora de nou. No obstant això, qui em va oferir anar a la seva candidatura va ser en Narcís Serra.

Si en Serra hagués estat, com li corresponia ser, cap de llista, hauria entrat de regidora novament. Resulta, però, que el Felipe González va cridar en Serra per ser ministre de Defensa i el candidat socialista a l'Alcaldia de Barcelona va esdevenir en Pasqual Maragall.

En aquest sentit, en Maragall, amb tota la seva lògica, va confeccionar una llista una mica diferent i jo vaig ser la primera candidata de la llista que no va obtenir l'acta per accedir a l'Ajuntament. Tot i això, poc temps més tard, un regidor del grup municipal socialista va renunciar al seu càrrec i vaig esdevenir, consegüentment, regidora.

Vas ocupar la regidoria de Promoció i Relacions Cíviques durant els mandats següents. Sovint els joves donem per fet espais de la ciutat com els centres cívics i no sabem tot el que ha costat el seu impuls ni la seva gestió. Quines competències tenies?

Portar tot el que tenia relació amb els centres cívics. Des de l'Ajuntament, enteníem que era necessari que els districtes els tinguessin acabats per fer-los funcionar. Això va provocar que tingués molta relació amb les entitats.

En converses que hem mantingut els darrers anys sobre la re-
levància del consens i del pacte en política, tu sempre has de-
fensat que són pilars bàsics de la democràcia. En aquest sentit,
vas fer la construcció dels centres cívics posant d'acord per-
sones amb interessos contraposats. Un repte majúscul...

Volia que tothom se sentís implicat en la construcció dels
centres cívics. Moltes nits anava amb l'arquitecte guanyador del
concurso públic del centre cívic en qüestió i plantejàvem amb el
veïnat les necessitats que havia de respondre aquest espai.

A tall d'exemple, l'associació de veïns o les entitats del barri
volien implicar-se en la constitució del Centre Cívic de Trinitat
Vella, fet que explica que quedéssim una nit i per parlar-ne i de-
batre des de les vuit del vespre fins a les dotze de la nit. Parlàvem,
entre altres coses, sobre com distribuir els diferents espais del
centre cívic. Aleshores, la gent s'ho sentia seu i el centre cívic
podria començar a caminar.

A la Trinitat, però, vaig tenir molts problemes. El president de
l'Associació de Veïns no volia que els joves tinguessin accés al
centre cívic. Per la seva part, l'Ignasi Parody, que actualment és el
president de la Fundació TriniJove, volia que el centre servís per
promocionar els joves. Junt amb ell, i per evitar conflictes i que
els joves hi tinguessin un espai, vam decidir que el jovent entrés
per una porta diferent de la resta de veïns i entitats.

D'altra banda, l'altra gran tasca que vaig dur a terme va ser
dotar d'activitats els centres cívics. Un exemple molt clar és el
del CIDOB, ja que gràcies a la bona relació que mantenia amb
el Pep Rivera, el director d'aquest centre d'estudis, vaig poder
organitzar una sèrie de xerrades i conferències als barris més
humils de la ciutat per exposar als veïns d'aquestes zones com
seria l'entrada d'Espanya a la Unió Europea i què comportaria
que entrés en vigor l'euro i la desaparició de la pesseta, entre

altres temes d'actualitat.

Un altre cas va ser el de la Colita, una fotògrafa amb una trajectòria molt àmplia que va fer una exposició a Colòmbia. Posteriorment, vam presentar al Centre Cívic de Sant Andreu una exposició de gran qualitat d'aquesta fotògrafa i vam buscar experts que poguessin relatar aspectes rellevants de Colòmbia. Desitjàvem que els centres cívics fossin espais populars, actius i dinàmics, i disposats a acollir iniciatives com aquesta.

Vas assolir els objectius que t'havies proposat en aquesta regidoria?

Crec que sí. Vaig fer moltíssimes coses.

Quin pressupost tenia la teva regidoria?

El pressupost era molt petit i això tenia una conseqüència molt clara: calia buscar activitats que no tinguessin despesa econòmica.

L'oposició era molt crítica amb tu?

Les intervencions del PP als plens eren dures; però mantenia amb els regidors d'aquest grup municipal una bona relació en l'àmbit privat.

Quina relació mantenies amb la resta de regidors socialistes?

La meva gran sort és que mai vaig estar a dins de l'Ajuntament, i això em va donar una independència total.

Alguna experiència a destacar?

Quan es va fer el Centre Cívic del Bon Pastor, resulta que en aquell espai anteriorment s'havien produït unes explosions. Els veïns, lògicament, no volien que el centre cívic estigués allà perquè consideraven que la zona era perillosa i que encara hi quedaven bombes.

A petició meva, uns especialistes van fer un control exhaustiu

de l'espai i van concloure que no en quedava cap. D'aquesta manera, els hi vaig fer saber als veïns, però també els vaig prometre que el dia que els paletes posessin la primera pedra jo pujaria damunt una excavadora i donaria una volta per tot el terreny. Vaig aconseguir, així, tranquil·litzar i convèncer el veïnat.

Per altra banda, a Ciutat Meridiana hi havia un cinema que havia de convertir-se en centre cívic. Els propietaris del cinema van hipotecar l'espai durant uns anys, va estar tancat durant un temps i l'anterior regidor, per tal de no fer enfadar els veïns, els va dir que l'havia hipotecat. En arribar al càrrec de regidora, vaig veure que el cinema no estava hipotecat. A més, vaig veure com la hipoteca del cinema era força superior al preu d'aquest.

Aleshores, vaig començar un procés de negociació amb els propietaris del cinema perquè me'l venguessin. Els vaig dir: "Què volen? Vostès mateixos saben que es tracta d'una zona on no es poden fer pisos. Què prefereixen? Perdre cent mil pessetes o perdre'n només vint mil?" Això, a més, em va tocar anar-ho a explicar a unes monges concepcionistes de Ciutat Meridiana, que també tenien una escola i un auditori.

Per altra banda, el president de l'Associació de Veïns de Ciutat Meridiana era un 'castigat' de la vaga de Motor Ibérica. Era un home que jo coneixia moltíssim, perquè era una de les persones que es trobava entre els treballadors i les dones que estaven tancades a dins perquè no els faltés de res. El meu marit el coneixia molt perquè va anar cada dia com a metge a l'església de Sant Andreu per atendre mèdicament les dones que estaven tancades.

Li vaig dir al president de l'associació de veïns: "Tu compleix la teva obligació, que és anar en contra meva perquè aquí us han enganyat. Jo faré tot el possible per comprar el terreny, cosa que ja he començat a fer, iniciant els primers tràmits administratius necessaris".

Aleshores, ell va dir als veïns: “Li donarem un vot de confiança, fem que se’n cuidi ella de l’assumpte i ens expliqui un cop al mes en quin punt es troba el tema. I que ella ens digui la veritat”.

Un cop vam fer el pagament, vam entrar al cinema amb l’arquitecte i ens hi vam trobar prop de 500 rates mortes. Aleshores, va tocar netejar-lo i tot el que va venir a continuació responia als paràmetres esperables i habituals.

Vas ser capaç de generar complicitat amb els veïns dels diferents districtes?

Tenia amb ells una complicitat extraordinària.

Fins a quin punt arribava la coneixença amb ells i elles?

Ens coneixíem molt.

Una de les frases que repeteixes sovint és que els vots són com bolets i que cal anar a collir-los. Va donar rèdits electorals la teva tasca d’impuls i construcció dels centres cívics?

Això ho desconec.

Pel que he observat en actes en què t’he acompanyat els darrers anys, molts veïns en barris com el del Bon Pastor de Barcelona recorden qui ets i alaben la teva tasca com a responsable política. Sovint, fins i tot, indiquen que hi ha força diferència entre la teva generació política i l’actual. Per tant, cal entreveure que el teu treball tenia un bon reconeixement.

Sí, crec que sí.

Sovint has criticat que avui en dia molts càrrecs públics analitzen i busquen solucions per a la realitat política i social des d’un despatx.

Penso que és importantíssim trepitjar el carrer. Sortir al carrer i dialogar amb els veïns et permet saber quines són les seves

necessitats. Un plànol d'un barri no parla. En canvi, per exemple, dialogant amb els veïns saps que en un determinat barri hi ha tants nois i joves sense escolaritzar perquè no hi ha suficients escoles, o quantes persones grans necessiten un centre de dia.

Actualment, al meu entendre, si les coses no van tan bé és perquè la classe política no està a peu de carrer.

Ha perdut, així, la política municipal el tret distintiu de trepitjar el carrer?

Una mica, sí. És molt rellevant trepitjar el carrer. Hi ha dos aspectes molt importants a la política municipal: les persones que tenen una formació i un coneixement tècnic i els polítics. Sovint l'error dels polítics és assumir les responsabilitats dels tècnics. És molt important que cadascú tingui clara quina és la seva tasca. El polític és el polític i el tècnic és el tècnic.

Val a dir, per exemple, que quan es fa un centre cívic, al polític li agraden les grans inauguracions i el contacte amb els veïns, però és el tècnic qui sap quin és el manteniment que necessitarà l'espai.

Durant el primer mandat, el regidor que portava tot el tema dels centres cívics era el Jordi Vallverdú (PSC). Va ser ell qui va impulsar el Centre Cívic de la Sagrera, un espai amb un gran disseny, però amb la problemàtica que les aules donaven a un pati on hi havia un soroll tan important que el primer que vam haver de fer va ser reformar-lo perquè es feia molt incòmode estar al recinte. Per tant, el criteri dels tècnics era imprescindible.

El barri on anaves et condicionava la forma d'anar vestida?

Sempre he anat vestida igual. A mi no m'ha determinat mai la classe social: anava igual de neta i polida a Sarrià que al Bon Pastor. Cal generar una empatia amb tot tipus de persones, aquí és on rau l'èxit del polític.

Això ho vaig heretar del meu pare que, com a metge, visitava tant al president de la Cambra d'Indústria i Comerç com al pobre que no podia pagar-li la visita.

Hi ha, però, un element que també és molt important: la capacitat de parlar en públic. A l'escola em van ensenyar a llegir, però sobretot a fer-ho en públic. A nosaltres a l'hora de dinar no ens deixaven parlar a taula. Cada dia tres o quatre companyes de la meua classe llegien quelcom durant els plats de l'àpat. Llegien històries, contes, narracions... Aquest exercici em va ensenyar a vocalitzar i a tenir present la importància que la gent entengués el que els volia transmetre.

Quines eren les persones de més confiança al teu equip?

Penso que era important que jo pogués treballar amb qualsevol persona. És a dir, havia de ser jo qui prengués les decisions, perquè si no no avances, ja que no fas el que tu vols. No vull algú que em faci la pilota constantment sinó que vull algú que em digui: "Núria per aquí no vas bé, o per què no parlem d'aquest canvi?" Això només t'ho farà una persona de confiança.

Les persones que eren del meu cercle de confiança no ho van ser des de l'inici sinó que eren persones que s'hi van convertir. A l'Ajuntament, tenia el Sebastià Mayol i el Joan Sendra.

Curiositats de la vida, el Joan Sendra va guanyar el concurs públic de la cafeteria del Centre Cívic de Sants. Era un noi molt eixerit i el Mayol em va comentar un dia que seria oportú tenir algú a l'equip de l'estil del Sendra. El problema és que no el podia fitxar com a funcionari i això va fer que els contractés a través d'una cooperativa que teníem creada i seguint en tot moment el que marcava la legalitat.

Calia, però, que es formés i vaig insistir-li molt perquè obtingués la titulació d'assistent social. I així ho va fer. Actualment

treballa com a mediador a la Generalitat de Catalunya.

Una de les idees que més has repetit al llarg del teu recorregut polític i vital és que cal fer funcionar l'ascensor social i evitar la beneficència. Quin paper tenen en la promoció social i en la capacitat de generar igualtat d'oportunitats els centres cívics?

Els centres cívics són espais de socialització i les activitats que s'hi fan són per a la promoció social. Per exemple, al Centre Cívic de Sant Martí vaig crear una escola d'adults perquè en aquella època una quantitat de gent força notable no sabia ni llegir ni escriure. També preparàvem conferències de diferents temàtiques sobre qüestions d'actualitat. A la Zona Franca, en un altre centre cívic, vam aconseguir que adolescents que no anaven a l'escola se sumessin a un projecte impulsat per la Generalitat, cosa que els va permetre trobar feina en diferents empreses.

Et calia molta pedagogia a l'hora de parlar amb els veïns?

Vaig intentar en tot moment parlar el seu llenguatge. Procurava interactuar amb ells amb un llenguatge que fos clar i entenedor.

D'altra banda, tot i anar com a independent a la llista socialista, vas acabar sent militant del PSC.

Sí, al cap d'un any vaig entrar al partit. Era important estar dins per tenir suport, si no difícilment podies teixir complicitats.

Per què vas donar suport al sector de Raimon Obiols i no al de Josep Maria Sala pel control del partit?

Més aviat era del sector del Sala perquè m'avenia més amb el grup de gent que li donava suport, que principalment era la Federació del Baix Llobregat. Tot i això, ideològicament, el sector del Raimon Obiols era més proper a mi perquè defensaven el catalanisme, entre altres qüestions.

Quines diferències destacaries entre el funcionament del PSUC i del PSC?

El PSUC formava molt la gent i era un partit que responia a les necessitats i reptes d'una època. Vam ser capaços de fer parcs, escoles, guarderies... En canvi, avui en dia la dinàmica d'un partit com el PSC respon a un perfil més institucional, com ara l'elaboració i l'aprovació de lleis.

Quina part del sou que cobraves a l'Ajuntament donaves al PSUC?

Quan vaig entrar-hi el 1979, cobrava 150.000 pessetes. Però era una xifra que cobrava el partit. Aleshores, el partit em donava 50.000 pessetes, que és un terç de la quantitat total que rebia inicialment. És a dir, cobrava una tercera part del que remunera-ven al partit a l'inici.

Els Jocs Olímpics van catapultar la imatge de Barcelona com a ciutat internacional i també la figura de Pasqual Maragall. Des de diversos sectors i àmbits se'l considera com el millor batlle que ha tingut la capital catalana. Des del teu punt de vista, qui ha estat el millor alcalde de Barcelona?

El millor alcalde de Barcelona, pel poc temps que va ser-ho, va ser en Narcís Serra. Va ser qui va donar l'empenta als Jocs Olímpics i qui va organitzar l'Ajuntament, junt amb el Pasqual Maragall. En Serra tenia una empatia especial i era un gran pactista. El primer pacte municipal, en part gràcies a ell, va englobar el PSC, el PSUC, ERC i CiU.

Recordo el 2014 com un dels anys més frenètics que he viscut. Vas ser finalista al Premi Català de l'Any que atorga el diari El Periódico de Catalunya i l'exalcalde Xavier Trias et va proposar fer el pregó de les Festes de la Mercè d'aquell any. La teva cara d'il·lusió quan t'ho van comunicar ho deia tot. El fet de donar

el tret de sortida de les festes de la capital catalana va ser un tancament de cicle?

Sí, ho és.

Militància cristiana: Càritas

Socialment, s'acostuma a associar l'Església, com a institució, amb les forces polítiques conservadores. Tu has sabut conjugar el vessant cristià amb el progressista, demostrant que són compatibles. Com vas arribar a la direcció de Càritas Barcelona?

Al cardenal Ricard Maria Carles no el coneixia personalment. Ens vam conèixer pel Concili Provincial de la Tarraconense (1995), que buscava posar l'Església al dia i on jugaven un paper important les parròquies. El cardenal Carles volia que assistís en aquell conclave religiós una persona que no fos de dins de l'Església perquè aportés la seva visió i opinió del punt en què es trobava la institució. Volia, per dir-ho així, una persona "de món".

En aquest sentit, una monja de Sagrat Cor li va dir al cardenal Carles que a l'Ajuntament hi havia una regidora que responia exactament al perfil que volia ell. En conseqüència, ell em va trucar i em va preguntar si volia assistir al Concili Provincial de la Tarraconense. Ell em va dir que no em coneixia, però que li havien donat molt bones referències de mi. Era un concili on entraves el divendres a la tarda i en sorties el diumenge després de dinar. Va estar molt ben organitzat, però jo encara treballava a l'Ajuntament i anava molt de bòlit.

Vaig parlar-ho amb el meu marit i amb els meus fills i tothom va veure bé que hi assistís.

Vaig fer molta amistat amb aquest cardenal. Entre que em van oferir anar al Concili i el conclave, es van celebrar unes eleccions municipals i vaig marxar de l'Ajuntament de Barcelona. Va ser aleshores quan vaig estar d'adjunta a la primera secretaria del PSC amb el Raimon Obiols.

Un dels elements que sols reiterar és que en política no solen haver-hi coincidències. Com és que el mandat 1991-1995 va ser el teu darrer al consistori?

Perquè el Pasqual Maragall va voler que els que érem més propers a la línia del Raimon Obiols no continuéssim a l'Ajuntament.

A part de tu, qui més no va seguir?

La Marta Mata, el Quico Trillas, el Lluís Armet...

Al cap d'un any i mig (1997) des que va tenir lloc el concili, vaig rebre una trucada del cardenal Ricard Maria Carles. El cardenal volia parlar amb mi, motiu pel qual em vaig reunir aquella mateixa tarda amb ell. Resumint, em va fer saber que l'anterior directora de Càritas Diocesana de Barcelona, la Pilar Malla, estava a punt de jubilar-se i que havia pensat en mi per ocupar el càrrec.

Li vaig contestar que havia treballat molt a la meua vida, però que no sabia complir amb les tasques que comportaria ser directora de Càritas. A més, a mi em preocupava el desconeixement que tenia en aquell moment de les noves tecnologies, i sabia que seria una dificultat a l'hora d'estar en aquella responsabilitat.

Tanmateix, ell va insistir molt que acceptés la seva oferta. Abans de dir-li res, vaig consultar-ho amb l'Obiols, amb el meu marit i els meus fills, i tots em van dir que ho acceptés. Així que finalment li vaig dir que sí. No obstant això, l'equip de més confiança de la Pilar Malla havia dissenyat un equip alternatiu per dirigir Càritas Barcelona i només esperaven que el cardenal Ricard Maria Carles els donés el seu vistiplau. En aquest sentit, el cardenal no va aprovar la seva candidatura i va triar-me a mi com a directora de l'entitat a Barcelona. Això explica per què persones de més confiança de l'anterior equip de Càritas van dimitir.

Per què el cardenal no va acceptar l'altra candidatura?

Perquè volia una Càritas diferent i amb un caràcter obert. Ell tenia clar que no s'havia de fer caritat i que calia fer promoció. És a dir, ell veia que Càritas havia d'afrontar un procés de modernització i veia en mi la figura idònia. Tot i això, per mi va ser força decebedor que, fruit de les dimissions, em quedés sola.

Què destacaries de la teva gestió al capdavant de l'entitat a Barcelona?

Un dels problemes que em vaig trobar és que per a una mateixa categoria professional alguns treballadors cobraven més que d'altres. Això permet entendre per què un dels aspectes a què em vaig dedicar va ser la confecció d'un conveni ben fet, i amb l'ajuda d'un advocat. També vam fer un pla estratègic perquè enteníem que Càritas Barcelona en requeria un. La finalitat era definir quins eren els objectius, com els assoliríem, en quin temps...

Quines dificultats, a part de les citades, et vas trobar a l'hora de treballar?

Amb alguns capellans vaig tenir alguns problemes. Per a alguns religiosos era més fàcil donar a les persones més desfavorides 25 pessetes que seure a parlar amb elles i escoltar-les. Per mi, era molt important saber quina era la realitat familiar i l'entorn social d'aquestes persones per saber com les podríem promocionar. Ordenar tot aquest procés de rebuda de la informació per part de les persones que necessitaven ajuda i buscar fórmules per promocionar-les era potser la tasca més complicada a què em vaig enfrontar.

Com vas arribar a la presidència de Càritas Espanyola l'any 2002?

En l'àmbit d'Espanya hi havia un consell on hi estava representat tot el país. Barcelona i Madrid tenien cadira fixa, mentre que la resta de Càritas s'anaven alternant les altres cadires. En aquell

moment, en total hi havia 54 Càritas.

Jo, en anar com a representant de Barcelona, tenia cadira fixa al consell. L'any 2002, per unanimitat, vaig esdevenir presidenta de Càritas Espanyola. Penso que els capellans van quedar enlluernats amb mi. Tot i això, més endavant, en posar en pràctica un model més modern que el que hi havia fins aleshores, crec que no els va acabar d'agradar.

Vas dimitir el 2004 per aquest motiu?

Sí, en part no els agradava la meua forma de treballar. També vaig fer un pla estratègic a escala estatal i vaig anar a totes les Càritas d'arreu del territori. Càritas Espanyola encara estava força endarrerida, i el fet de voler-la modernitzar i fer avançar l'entitat, no va agradar a una bona part dels capellans. Jo el que desitjava és que les persones es poguessin promocionar socialment. No els entusiasmava, a més, perquè treia els 'pomposos' dels seus càrrecs i hi col·locava perfils més moderns.

Cal subratllar que hi havia Càritas (en l'àmbit provincial) on el president estatal de l'entitat no havia anat mai a veure'l i a reunir-se amb ell. Per exemple, si anava a Cadis per reunir-me amb la direcció d'aquesta ciutat el que feia era programar també una reunió amb tots els treballadors per veure com anaven i què feien. Després feia una xerrada per voluntaris i treballadors de l'entitat i això feia que, entre altres, moltes direccions provincials sortissin als diaris en primera plana, cosa que no havia passat mai. Fins aleshores, els treballadors estaven molt poc considerats i estaven acostumats a fer caritat. No tenien present que el que calia fer era promoció.

Què destacaries del teu pas per Càritas?

Sobretot el principi de modernització. A més, a Barcelona, vaig comprar cinc pisos per organitzar bé la feina i atendre d'una mi-

llor forma a les persones que venien. No volíem que l'espai semblés un recinte per a pobres, sinó que volíem que fos un lloc normal.

Un cop vas dimitir, quines activitats vas fer?

Vaig començar a fer activitats diferents. Tot i això, aquestes amb els anys han anat disminuint. Vaig estar tres o quatre anys al Consell Deontològic de l'Associació de la Premsa de Madrid i al Consell de la Informació de Catalunya, he estat al Centre d'Estudis Jordi Pujol, a l'Impuls Social, membre de la Fundació Pere Tarrés, al patronat de Fundesplai, a l'ONG Braval, fundadora de la Fundació Vicenciana...

Fa anys, en una entrevista a un mitjà de comunicació, deies que la fe havia estat el teu motor vital?

Des que vaig néixer, els meus pares eren creients i vaig anar a una escola religiosa en una època on la religió prevalia per sobre de tot. Em vaig criar en un entorn on la fe era molt important, Déu era l'eix de la vida de les persones. La majoria de les coses que feia les he dut a terme per l'evangeli. Jo pensava, per exemple, que Càritas era el cor de Déu. Per tant, si estaves treballant per l'altre, estaves treballant per Déu.

Darrerament, he estat llegint *El fet dels apòstols*, un dels llibres de *La Bíblia*. En aquesta obra, veus com vivien els primers cristians, i t'adones que ho feien d'una manera molt diferent de com ho fem nosaltres.

Està poc compromès el cristià avui en dia?

Crec que vivim molt bé. Potser la pandèmia de la covid-19 ens farà pensar una mica a tots plegats. Hi ha molta gent que resa molts Pare Nostre i fa moltes novenes, però, en canvi, no té el compromís amb les capes socials més desfavorides.

És possible una societat sense ONG?

Crec que no. El paper que han jugat les ONG amb la pandèmia ha estat exemplar. La meitat del menjar que han ingerit les capes socials més desfavorides ha vingut d'ONG durant la crisi sanitària. Per exemple, la tasca de Metges de Sense Fronteres, la Fundació Vicente Ferrer o Càritas no la fa cap estat. També cal destacar la labor que està efectuant l'ONG Arrels amb les persones que viuen al carrer. O l'entitat social Fundaesplai, que està recollint diners per garantir que els infants amb pocs recursos econòmics puguin anar de colònies com la resta de nens i nenes.

La seva mirada personal respecte d'alguns fets històrics

Quins han estat els teus referents polítics?

El referent polític que vaig tenir va ser el “Guti”. Encara hi penso, crec que tenia una ment política única, n’hi ha poques com la seva. També han estat referents per mi la Teresa Pàmies i el Gregori López Raimundo. Posteriorment, quan vaig estar al PSC, el Raimon Obiols i l’Ernest Lluch van ser dos models per a mi. Si avui tenim la sanitat pública universalitzada, és gràcies a la tasca de l’Ernest Lluch. Quant a qüestions escolars, la Marta Mata o la Rosa Sensat van ser exemples a seguir.

Quins llibres t’han influït?

És complicat de dir, perquè he llegit una gran multitud de llibres. Vaig llegir quan tenia vint-i-cinc anys tota l’obra de *El Capital*. És un dels llibres que tothom hauria de llegir. El llibre que m’ha fet pensar molt i que m’ha fet canviar de manera de ser és *La Bíblia*. Me l’he llegida sencera. M’ha donat moltes pistes per anar per la vida.

Creus que està mal vist que una persona progressista sigui cristiana?

No, al contrari. Era molt mal vist abans, ara no té gens d’importància. Ningú s’hi posa. Quan era jove estava molt mal vist, per això va sortir un moviment com el de Cristians pel Socialisme. Volia dir que una persona podia ser socialista o comunista i podia ser cristiana. Jesús a la seva manera de ser o de viure va estar pels més febles. El papa actual és d’esquerres, i no li deixen fer certes coses perquè hi ha esferes de l’Església encara molt conservadores.

Què recordes de Cristians pel Socialisme?

A la presentació d'aquest moviment polític i social a Xile hi van anar figures destacades com el Comín, el García Nieto, el Pep Rivera... Ells, en veure la iniciativa, van decidir exportar-ho a Catalunya i van crear una executiva. Vaig aconseguir crear un petit grup d'aquest col·lectiu a Sant Andreu.

A l'acte de presentació del col·lectiu, vam ser capaços d'omplir tot el local de Els Catalanistes del barri. Va ser un èxit espectacular.

Quin era el vostre objectiu?

Volíem demostrar que es podia ser comunista i cristià al mateix temps. És a dir, que el cristianisme té una arrel de comunisme: que tots siguem iguals, que hi hagi justícia... Els comunistes estaven excomulgats de l'església. Amb la victòria de l'Allende a Xile, aquest moviment buscava lligar la teva vida com a cristià seguint la ideologia comunista.

Una de les curiositats que ha publicat més d'un mitjà de comunicació és que tu solies anar a missa a mitja reunió del PSUC. És cert?

Sí, el Guti això ja ho sabia. Si la missa era a les 12 h, marxava a les 11.45 h i tornava a les 13 h. Sempre li deia que la missa no me la perdia.

Com et definiries ideològicament?

El meu objectiu a la vida ha estat ajudar els altres en els seus problemes. Dit d'altra manera, tinc la idea que el món no canviarà si no hi ha un ascensor social.

Quina valoració fas de l'Assemblea de Catalunya?

Crec que és important agrair a totes les forces polítiques que en van formar part. Ara bé, cal dir que el PSUC va ser el pal de

paller de l'Assemblea de Catalunya. El promotor en si va ser el Guti. També hi va posar el seu granet de sorra Cristians pel Socialisme.

Com vas viure l'aprovació de la Constitució de 1978?

La vaig viure amb una il·lusió impressionant. A més, me la vaig estudiar completament. Com que el Jordi Solé Tura va ser un dels ponents constitucionals, el Guti ens la va fer llegir i estudiar. Pels comunistes, que teníem la bandera republicana, va ser molt difícil convèncer la gent sobre el canvi a la bandera espanyola. Avui en dia sembla una ximpleria, però en aquell temps vaig anar casa per casa a explicar la importància de la Constitució i de la legalització del Partit Comunista. Per tant, ho vaig viure amb una il·lusió i amb una afició extraordinària.

Com vas viure el cop d'estat del 23 de febrer?

El vaig viure molt i el recordo molt bé. Aquella nit no vam ni dormir a casa (els meus fills, el meu marit i jo) perquè estava en unes llistes que ens havien passat que, com a regidora de l'Ajuntament de Barcelona, era un objectiu polític de col·lectius d'extrema dreta.

On el vàreu viure?

El vam passar a casa de la secretària que tenia a l'Ajuntament (al carrer Balmes).

Com vas viure l'entrada d'Espanya a les institucions europees?

Estava a València. Vaig anar a un curset el dia que es va firmar l'acord. Ara bé, va costar molt que Espanya hi entrés. Molta gent no volia que fos així.

Per què ho creus?

Perquè encara quedava molta gent d'extrema dreta. Oi que avui en dia Vox és la tercera força al Congrés?

Què vas defensar i com vas viure el referèndum de l'OTAN?

El referèndum de l'OTAN va ser un dels grans problemes que hi va haver, ja que molta gent tampoc volia entrar-hi. Jo vaig defensar que sí que calia fer-ho. Jo intentava explicar a la gent que era un aspecte positiu.

Com vas viure la victòria del Felipe González de 1982 (202 escons)?

Ho vaig viure molt tristament. Pensava que el Felipe González tenia moltes opcions de guanyar, però no amb aquella gran majoria d'escons. A més, el Partit Comunista va obtenir només 4 diputats a tot Espanya. Va ser la caiguda definitiva d'una força política que arrossegava una lluita molt clara entre els eurocomunistes i els prosoviètics i leninistes. Psicològicament, havia lluitat tota la meua vida perquè poguessin guanyar els comunistes, i per això, tot i estar contenta per una victòria de l'esquerra, va ser una decepció.

I com vas viure la victòria de José María Aznar de 1996?

Per mi va ser una bufetada. Espanya va canviar de color. La democràcia té això. Però quan tu acceptes ser demòcrata, acceptes el canvi polític també.

Com vas viure la victòria de José Luis Rodríguez Zapatero després dels atemptats d'Atocha?

No estava gens segura que el PSOE guanyés les eleccions. Pensava que guanyaria la dreta, i estava trista perquè havia treballat molt perquè guanyés Zapatero. Jo era a Madrid, i en veure les mentides d'Aznar respecte dels atemptats, vaig pensar que això faria veure a molta gent que no podia continuar governant un partit que havia mentit a la societat.

Per tant, les mentides de l'Aznar van fer guanyar al PSOE?

Sí, sense cap mena de dubte.

Quin record tens dels Jocs Olímpics?

En tinc un record magnífic. Per mi, és un dels fets més importants que ha tingut la ciutat de Barcelona. En primer lloc, per tota la preparació. En aquest sentit, va ser la transformació d'una ciutat. Tot el que avui en dia és part del 22@, la Vila Olímpica, el Moll de la Fusta és gràcies a les olimpíades. A més, també és gràcies als Jocs Olímpics el fet de poder traspasar Barcelona en poc temps i poder anar a municipis metropolitans com Esplugues del Llobregat o Badalona per les rondes.

Vas ser alcaldessa de la Vila Olímpica. Quines funcions tenies?

Venien les delegacions estrangeres i jo les rebia. Vaig haver de fer un curset d'anglès durant uns dies per tot el que era el protocol de l'esdeveniment. El meu nivell d'anglès era el que tenia quan havia fet el batxillerat i, per tant, em vaig posar un professor moltes hores al dia per poder-me comunicar amb els representants estrangers.

El fet que Ada Colau hagi estat la primera alcaldessa de Barcelona marca un abans i un després en la història de la capital catalana?

Sí, marca molt el fet que sigui una dona. La dona no està encara al nivell professional de l'home. Encara hi ha qui dubta que les dones tinguin càrrecs de responsabilitat en empreses o a l'esfera política. A l'Ajuntament hi ha hagut regidores magnífiques com ara la Mercè Sala (PSC). Per mi, va ser molt trist que morís tan jove perquè era una gran persona i una gran regidora.

Com vas viure la mort de l'Ernest Lluch?

Va ser molt dur per mi. Vaig estar a l'executiva del partit almenys cinc anys, i qui s'asseia al meu costat cada dilluns era l'Ernest. Era un home amb una puntualitat extraordinària. Si ell era el primer a arribar, jo era la segona. I enraonàvem molt. Com que

ell era economista, en més d'una ocasió m'explicava com anaven les economies catalana i espanyola. I em deia que si hi havia pocs anuncis, volia dir que l'economia no anava bé; i que si n'hi ha molts, volia dir que anava bé. Quan em van dir que l'havien assassinat, per mi va ser un autèntic daltabaix.

Com vas viure la mort del Jordi Solé Tura?

Vaig pensar que havíem perdut un dels responsables polítics catalans més rellevants dels darrers temps. Ell era fill de forner, i va estudiar molt per treure's la carrera de Dret. Ell podia explicar tots els articles de la Constitució i de forma molt entenedora i plenera.

En Joan Reventós va ser el primer president socialista del Parlament de Catalunya. Com vas viure la seva mort?

Érem molt amics. Era un home molt pragmàtic, ho arreglava tot. Era un home adinerat, però va viure la seva vida de forma molt senzilla i austera i només es va dedicar a la política.

Com has viscut l'eclosió d'un moviment com el feminista?

El feminisme el vaig viure de manera molt forta durant els seus inicis. Cal tenir present que en aquella època calia polititzar les dones, perquè les dones feien el que els homes feien i votaven el que els homes votaven. Aleshores, ens vam posar un grup de gent a treballar pel feminisme. En aquest sentit, no hi havia colors polítics: hi havia comunistes, socialistes, de partits més petits... La creació d'estructures com vocalies de dones va ser un pas molt important. Ara s'ha aconseguit que les minyones tinguin atur, però s'ha tardat anys perquè sigui així. Fa anys, les dones no tenien drets com la jubilació o l'atur... Durant anys, el dia de la dona no era conegut per molta gent i, consegüentment, la societat no el celebrava.

Què destacaries dels quaranta anys de democràcia i quins

consideres que han estat els canvis més rellevants?

Avui en dia la sanitat és universal i tots els infants poden anar a l'escola. Això era impensable fa quaranta anys. També cal destacar que fa quaranta anys no hi havia pràcticament guarderies i actualment a Barcelona n'hi ha més de cinquanta. La cultura s'ha posat a l'abast de la societat. Hi ha hagut un canvi molt important encara que hi hagi qui digui que amb "Franco es vivia millor".

Militància i família

El teu marit, l'Enric, i tu us vau conèixer de ben joves. Com va ser aquesta coneixença?

A la cua de l'autobús. Jo l'havia vist a l'escola Jesús, Maria i Josep de Sant Andreu, perquè els diumenges els dos hi anàvem, però no havíem mantingut mai cap conversa.

El 13 de febrer de l'any 1953 (jo tenia 17 anys), que va nevar molt, estava amb un gran paraigua a la cua de l'autobús del carrer Trafalgar amb Ronda de Sant Pere i ell va passar sense paraigües. Com que sabia el seu nom, vaig cridar: "Enric, vols posar-te aquí sota el paraigües?". A partir d'aquell moment vam entaular una gran amistat i vam acabar sent parella.

Una part important de la teva família era més propera ideològicament a les tesis defensades per les forces polítiques conservadores que no pas a les progressistes. El teu marit, que també militava al PSUC, i els teus fills saben que eres membre d'aquesta formació política. Com ho va viure la resta de la família?

No vaig dir-los mai que era militant del PSUC. Ells saben que era d'esquerres, però no els vaig explicar que estava posada al partit ni que hi fèiem allà.

Tenies por a la seva reacció?

Els pensaven absolutament diferent del que pensava jo. Els meus pares eren força conservadors, estic segura que haurien estat pujolistes. Com que no vaig pensar mai que seria regidora a l'Ajuntament de Barcelona ni que faria tota la política que he fet, no vaig preguntar moltes coses al meu pare que m'agradaria haver-li formulat.

El teu marit era una persona que sempre et va donar suport en totes i cadascuna de les passes que has fet al llarg de la teva vida. A més, vau compartir militància tant al PSUC com al PSC. Com recordes el fet de compartir militància política amb ell?

Fèiem dues militàncies polítiques diferents. Jo em dedicava més a les dones, a les associacions de veïns, a les entitats... I ell va centrar més els seus esforços a totes les qüestions vinculades a la medicina i a la secció sanitària de CCOO. Com que ell treballava a la Fàbrica Pegaso, coincidíem en algun acte. Més endavant, però, ell va ser president del Casal Catòlic de Sant Andreu i conseller de Districte.

Cal destacar, a més, que el despatx, el pis on ell visitava als pacients, es va convertir en el local electoral durant els primers comicis. Hi fèiem les reunions i hi guardàvem el material del PSUC, ja que no teníem pràcticament recursos econòmics.

De quina manera senties que el teu marit compartia les mateixes conviccions polítiques i socials?

Em sentia molt bé. Parlàvem molt de política i fèiem coses conjuntes, com per exemple la preparació de l'1 de Maig a l'escola Les Dominiques. Parlant de Les Dominiques, recordo que vam muntar conjuntament un acte per explicar el projecte d'Estatut d'Autonomia, i que va venir en Josep Benet.

El meu marit va haver d'amagar alguns companys perquè estaven perseguïts durant la dictadura. Cadascú actuava de diferent manera, però sempre posàvem en comú el que fèiem.

Es fa difícil d'imaginar que una persona amb tanta activitat com tu tingués temps per compatibilitzar el seguiment escolar dels seus fills i filla amb l'activisme social i polític. Tanmateix, els teus tres fills es van treure els seus respectius estudis i van anar a la universitat. Com vas compatibilitzar el seu seguiment

escolar i les tasques polítiques a l'època clandestina?

Va ser força complicat. Vaig seguir els seus estudis des que eren petits fins al final de les seves carreres. Aleshores, suposo que pensava que el dia tenia més de vint-i-quatre hores. I ho feia amb tota tranquil·litat. Val a dir que els fills també m'ajudaven, i jo me'ls enduia a actes polítics. Per exemple, a la campanya de La Marxa de la Llibertat, vam anar a Girona i vam veure amb els nostres propis ulls com la policia detenia uns homes. Ells van viure la vida política al costat nostre. La sentien com a pròpia. Els explicàvem que nosaltres pensàvem diferent de moltíssima gent. Això era molt difícil d'explicar en una època en què una part molt important de la població era franquista. Però els ho havíem de relatar, perquè, per exemple, a l'escola es veien molt les diferències quant al pensament i la ideologia d'unes famílies i els d'unes altres. I, per tant, nosaltres els havíem d'explicar que nosaltres volíem un món diferent, on hi hagués igualtat, drets i llibertats, ajudar als altres, fer una opció pels que menys tenien... Això, que avui en dia és el sentir majoritari de la societat, aleshores molta gent no ho tenia al seu cap.

Un dels aspectes que sempre han afirmat els teus fills i filla és que durant la dictadura no sabien quantes persones vindrien a sopar a casa. Destacaven que podien venir els del PSUC com els de Cristians pel Socialisme o persones d'altres col·lectius. Com era el fet de viure en una casa gran on es feien reunions polítiques constantment?

Era una casa on mai sabíem els que vindrien a dinar o a sopar. Nosaltres aquí donàvem classe sobre la política que s'estava fent, de com calia preparar les tasques que havíem de fer...

Més de 15 anys sent regidora a l'Ajuntament de Barcelona i dècades fent d'activista social tenen un pes molt important en el recorregut d'una persona com tu. Què ha significat pels teus

tres fills i el teu marit que hagi estat tants anys en política?

Crec que els ha representat uns avantatges i uns inconvenients. Pel que fa als inconvenients, per exemple, saber que la teva mare està en una llista com a possible diana per assassinar-la. L'època clandestina també va provocar als fills una certa angoixa i pena. També crec, però, que els meus fills han estat molt contents quan m'han atorgat la Creu de Sant Jordi o la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya.

Com va afectar la teva família la teva entrada a l'Ajuntament? Veies poc als fills?

Els veia poc. Va ser força curiosa la meva entrada, ja que no sabia gairebé ni què era un ajuntament. Jo entrava al consistori a les vuit del matí i en sortia a la una de la matinada. Hi havia un munt d'associacions de veïns i entitats amb les quals m'havia de reunir, i començàvem les reunions a les vuit del vespre. Aleshores, en els inicis, també s'hi va afegir la gran tasca que va suposar la descentralització de Barcelona, que va comportar, entre altres, la divisió de Sant Andreu i Nou Barris en dos districtes diferents.

Com ho vas viure en l'àmbit familiar?

Sempre vaig estar pels meus fills, però treballant un munt.

Què va suposar per a tu, amb 67 anys, anar a viure a Madrid per ser presidenta de Càritas?

Em sentia jove com una nena de quinze anys. No m'he sentit vella fins que s'ha mort el meu marit.

Com compatibilitzaves la teva tasca laboral a Càritas (Madrid) i la família?

A vegades, el que feia era agafar el diumenge a la nit el Talgo o bé agafava el primer avió de dilluns cap a Madrid. Això em permetia ser a les vuit del matí a Madrid per començar a treballar.

Aleshores, si no tenia res el diumenge com en algunes ocasions, el divendres a la tarda tornava a Barcelona.

I en l'àmbit familiar, què va suposar?

El meu marit va estar molt content que acceptés el càrrec de ser presidenta de Càritas i em va ajudar molt en tot moment. Li semblava que podia fer una bona tasca a Càritas de tot Espanya. Vaig intentar que Càritas fos el braç caritatiu de l'Església, però un braç que no fos de beneficència sinó de promoció de la gent. El més important de tot plegat era la promoció de la persona. Érem conscients que no canviaríem el món si no sabíem promocionar les persones.

Què representa viure amb la mateixa persona gairebé seixanta anys?

M'estimava molt el meu marit. Teníem les nostres diferències, però ens estimàvem molt. Tenia 17 anys quan vaig començar a sortir amb ell!

El teu marit va encunyar una frase que deia així: "La ciència ha d'anar acompanyada de l'humanisme, per fer de la medicina una disciplina tècnica però, per damunt de tot, amb cor". Com valeres la formació del teu marit com a metge i l'elevada formació humanística que tenia?

Tenia una formació extraordinària. Fa moltíssims anys a Sant Andreu hi havia una biblioteca que era bastant caòtica i desordenada, però ell des dels deu anys hi anava. La bibliotecària, que era força jove aleshores, es va casar i va tenir un fill. Anys més tard, el meu marit va ser el metge d'ella a través de l'Obra Sindical 18 de julio. Estava molt contenta que el visités i li recordava que ja de ben petit, quan cap altre més nen anava a la biblioteca, ell hi anava.

També li agradava molt la música al meu home. Era un home

culte, tenia una cultura extraordinària. Crec que era un gran metge, amb una gran visió humanística.

Què ha significat per tu ser àvia de quatre nets?

N'he estat molt contenta. No obstant això, soc una persona molt treballadora i potser a vegades no he estat prou afectiva. Ara bé, si en algun moment he sabut que us feia il·lusió alguna cosa, he intentat, encara que m'hagi hagut d'estar d'alguna cosa, comprar-vos-ho.

Discurs de Núria Gispert el 1994 al Centre Cívic el Carmel

Una ciutat: Barcelona.

Centre Cívic el Carmel. 18 d'abril de 1994

“Excma. Sra. Diana Garrigosa

l·lm. Sr. Albert Batlle, senyores i senyors.

La regidoria de Promoció i Relacions Cíviques té el gust de presentar una vegada més, i avui en aquest Districte d'Horta-Guinardó, el curs 'Una ciutat: Barcelona'.

Durant nou dies, la historiadora i sociòloga Dolors Marín despullarà amb enginy i vivesa aquesta Barcelona que entre tots els barcelonins, d'ahir i d'ara, hem modelat amb fascinadora plasticitat i arrogant cromatisme.

També comptarem amb l'especial presència de Teresa Vinyoles i Fina Roma que parlaran dels “Sons, olors i colors de la Barcelona Medieval” i de “Quim som i d'on venim els barcelonins”.

Pretenem amb aquest curs que es coneguin tots els racons guarnits d'història, totes les pinzellades seductores d'art rutilant, tots els gustos que, amb delectança, conformen la nostra ciutat: una capital per a Europa, una llar per a tots nosaltres.

Barcelona és àgora mediterrània que ens permet, avui, un debat obert i modern de la nostra cultura llatina, del nostre patrimoni de mar. I la volem conèixer amb tota la seva fascinació i engalanament; però també en el seu viure diari, en la seva intrahistòria, que deia Bertolt Brecht.

Conèixer els seus habitants que la viuen cada hora, cada minut, cada segon, amb la naturalitat que els hi dona el seu origen, la seva memòria social. Aquesta gent que som tots: treballadors

i estudiants, grans i petits, homes i dones; barcelonins en definitiva, i que impulsem amb el nostre afer quotidià, una ciutat cada vegada més humana.

Aquesta és la Barcelona que fem dia a dia. La que descobrim passejant els estrets carrerons, visitant els seus interessants museus, olorant la seva essència de vitalitat col·lectiva que es respira al nostre entorn.

Una ciutat rica, plena i plural. On el disseny de l'espai públic és traça profunda que molts desitgen seguir. On els seus habitants conviuen en pau i solidaritat. Una Barcelona que és, dia i nit, original i creatiu punt de referència.

Tot seguit, la Sra. Diana Garrigosa pronunciarà la sessió inaugural des de la posició privilegiada de treballadora i alhora observadora de la nostra amada ciutat. I Barcelona es mostrarà com a joia del Mediterrani que ens enamora dia a dia i ens fa compartir somnis de tolerància i civisme.

Moltes gràcies”

Retrats

Acte de reconeixement escolar

Acte del PSUC al barri de Sant Andreu de Barcelona

Acte del PSUC a Barcelona

Manifestació al barri de Sant Martí per reivindicar una Barcelona sense barraquisme

Celebració veïnal
de caràcter festiu

Amb l'alcalde Pasqual Maragall de
visita a les instal·lacions olímpiques

Rebuda, com a alcaldessa
de la Vila Olímpica,
als representants dels
països participants en la
competició

Amb l'alcalde Pasqual Maragall en la rebuda
de la flama olímpica a la Costa Brava

Entrevista al diari *Avui* com a directora de Càritas Diocesana de Barcelona

Pregó de les Festes de la Mercè de Barcelona de 2014

Amb el seu marit, Enric Vidal, a la gala del premi Català de l'Any 2013

Amb el seu net, Marcel Vidal, abans de la gala del premi Català de l'Any 2013

Núria Gispert des d'altres mirades

Pep Masabeu, president de l'ONG Braval (entitat social que promou la cohesió social i l'èxit escolar entre infants del barri del Raval de Barcelona)

Quin vincle tens amb la Núria Gispert?

Des de l'any 2005 està al comitè organitzador de les Converses sobre Immigració a Braval, que tenen lloc una vegada al mes i en les que han participat més de 560 experts procedents de diversos àmbits culturals, professionals i ideològics. De manera que Braval ha esdevingut un centre de reflexió sobre la immigració.

Què destacaries de la seva trajectòria vital i/o política?

Tenir sempre el mateix propòsit: no fer beneficència –en el mal sentit de la paraula– i paternalisme, sinó facilitar l'ascensor social. Sempre al costat dels més desfavorits. Sempre somiant un món millor. Amb una actitud permanent de no teoritzar, d'arremangar-se i d'estar al costat de qui ho necessita. Ho explicava senzillament a una periodista el 2013 quan va rebre la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya: «No he estat al despatx, he anat allà on era la merda.»

Què transmet?

Proximitat, senzillesa i seguretat.

Quina aportació creus que ha fet a la societat?

L'exemple de dedicar tota la vida a lluitar per una societat més justa, amb un servei immediat a les persones. No s'ha perdut en "estructures".

Francesc Trillas, exregidor socialista a l'Ajuntament de Barcelona (1991-1995) i professor d'Economia aplicada a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

Quin vincle tens amb la Núria Gispert?

Vaig conèixer la Núria Gispert l'any 1991 quan vaig ser (des de llavors i fins a 1995) regidor de l'Ajuntament de Barcelona. Crec recordar que sèiem junts, no recordo bé si al Plenari de l'Ajuntament o a la Comissió de Govern. Vam compartir com a regidors de l'equip de govern municipal els anys de la Barcelona Olímpica, i treballàvem en programes que intentaven acostar la Barcelona Olímpica a la població. Ella dirigia (i crec que va concebre) un programa que consistia a organitzar autocars perquè la ciutadania conegués les obres olímpiques i sabés de primera mà què s'estava fent, perquè la gent visualitzés ben aviat el canvi urbà que s'estava produint abans que fos una realitat. Per la meua part, jo impulsava el voluntariat olímpic i altres iniciatives per implicar la joventut en el projecte olímpic. Els Jocs Olímpics finalment van ser immensament populars, i es van posar al servei del benestar de tota la ciutadania, de manera que podem estar contents d'haver-hi posat el nostre granet de sorra. Des de llavors hem seguit en contacte, orgullosos d'haver mantingut les mateixes idees favorables al progrés i la federació en un temps de molts canvis. Quan no tothom ha mantingut la mateixa constància en el combat, ella ha resistit els cants de sirena de banderes que distreuen del combat per la justícia social.

Què destacaries de la seva trajectòria vital i/o política?

En destacaria la seva militància al PSUC, i posteriorment al PSC, i la seva constància en la defensa de les idees de progrés i fraternitat. En destacaria també la seva etapa de regidora a l'Ajuntament de Barcelona, en els anys de la Barcelona Olímpica. I finalment la seva etapa com a presidenta de Càritas. En totes

aquestes responsabilitats i implicacions sempre s'ha caracteritzat per intentar posar d'acord persones diverses per objectius comuns de solidaritat. També destacaria el seu pragmatisme. Per exemple, malgrat tenir conviccions religioses, no dubtava a recomanar a qui la volgués escoltar l'escola laica on havien anat els seus nets.

Què transmet?

Transmet compromís social fins a la tossuderia (totalment necessària), i a la vegada consciència que les coses no es fan soles, sinó que necessiten persones que les empenyin i opinions públiques que les sostinguin i les facin seves. Ha fet molt per animar persones concretes a assumir un compromís i a ajudar-les quan feien una feina positiva pel bé comú.

Quina aportació creus que ha fet a la societat?

La d'aprofitar els diferents instruments i oportunitats que ha tingut al seu abast per fer avançar les causes del progrés i la solidaritat. Tant en la militància en partits polítics d'esquerres, com a l'Ajuntament de Barcelona, o en una organització solidària tan important com Càritas, sempre s'ha caracteritzat per l'activisme constant per donar suport a programes progressistes i accions contràries per ajudar les persones pobres.

Gemma Bonet, exresponsable de comunicació de Càritas Diocesana de Barcelona

Quin vincle tens amb la Núria Gispert?

A la Núria Gispert jo no la coneixia abans de venir a Càritas Diocesana de Barcelona (CDB), així és que el meu testimoni es basa en la tasca que li vaig veure fer en aquesta institució. Avui, després de més de 20 anys de coneixement mutu, la sento una

amiga a qui aprecio molt.

Què destacaries de la trajectòria vital i/o política?

Jo en destacaria la inquietud pel benestar del treballador. Crec que la preocupava que el personal estigués a gust en la seva feina i que estigués retribuït en justícia. També la seva inquietud perquè els treballadors traguessin el millor que tenien dins seu. El treball en equip era un dels seus forts. No la vaig veure mai “manar”, sempre consensuant les decisions que convenia prendre. Això, segons com, se li podia girar en contra quan algú del seu equip imposava la seva manera de fer i ella ho acceptava tot i no compartir la decisió.

La preocupació perquè CDB complís amb la missió que d'ella esperava l'Església era la seva guia i el que li donava empenta, sempre d'acord amb anàlisi de fets i situacions que requerien alguna intervenció.

Què transmet?

Transmet proximitat, senzillesa, veritat i transparència.

Quina aportació creu que ha fet a la societat?

La de la feina feta amb responsabilitat i justícia al servei dels més febles.

Vicenç Sanclemente, periodista de Ràdio Televisió Espanyola (RTVE)

Quin vincle tens amb la Núria Gispert?

Malauradament molt poc. Vam coincidir, casualment, dinant molt sovint, en aquella època, cap al 86 i 87 quan jo era cap de premsa dels Hospitals Municipals, sota les ordres d'un dels grans gestors que ha tingut la ciutat, Josep Marull, gerent de l'IMAS.

Va transformar, per exemple, un hospital com el Mar, i vam obrir oficines d'Atenció als Usuaris, a l'hora que tot l'Ajuntament muntava eines de participació.

Després he sabut que ella, en deixar la política activa, va treballar a Càritas. Contrasta amb altres polítics i crec que s'ha de posar en valor de quina manera tan útil ha seguit aportant la seva experiència. Va demostrar una classe única. És destacable que, aquest cop, la “porta giratòria” hagi estat seguint amb el compromís social.

Què destacaries de la seva trajectòria vital i/o política?

En destacaria un compromís vital permanent i autodisciplina i constància per a fer possible una societat més justa i igualitària.

No sé si és degut a uns valors adquirits d'una arrel cristiana o a la fermesa que aportava la militància al PSUC. També treball permanent sense defallir cap a l'objectiu.

Què transmet?

Confiança en el fet que el canvi és possible. Sense sensacionalismes, sense estridències, Núria Gispert sempre ha estat, des dels partits, l'administració o la societat civil per a la justícia social.

Quina aportació creus que ha fet a la societat?

Crec que hi ha una cosa importantíssima en la qual els historiadors hauran d'aprofundir: la generació que va fer possible un canvi del cent per cent a Barcelona. Una ciutat grisa i gens amable, que va passar a ser multicolor, acollidora, i amb una marca inigualable. També més justa.

Aquella generació dels primers ajuntaments democràtics va deixar les fàbriques, les parròquies, les universitats, els hospitals per a formar-se com a gestors i muntar una administració de-

mocràtica basada en la participació, des dels districtes o des de les diverses àrees de l'Ajuntament fins a mostrar una eficiència que no ha tingut repetició.

La generació de la Barcelona preolímpica és digna d'estudi. El moment d'eufòria, també de realisme, que van viure les regidores i els regidors d'alts funcionaris, entorn de Pasqual Maragall, Joan Clos, amb la preparació de les olimpíades, el Barcelona Posat Guapa, la creació del O10 i l'establiment d'una xarxa de Centres Cívics, va ser una obra gegantina.

Vaig conèixer Núria Gispert personalment, tot i que sabia d'ella quan gestionava els centres cívics. Jo havia escrit sobre la reivindicació de la Farinera del Clot, havia participat a Gràcia en la reivindicació del Centre Cívic l'Artesà o de la Sedeta, però recordo haver anat a cobrir la inauguració del Centre Cívic de la Bàscula, a la Zona Franca, on feia especialment falta.

La feina que es va arribar a fer per crear aquesta xarxa de convivència i d'igualtat va ser incommensurable. I no hauria estat possible sense la discreció, però també la planificació i la feina constant de Núria Gispert. Qualsevol iniciativa cultural era atesa i valorada. I a la societat civil corria que si "t'escoltava la Gispert, hi havia moltes possibilitats que anés endavant, perquè malgrat les penúries econòmiques, circulava el mite de "el calaixet de la Gispert". Semblava que sempre tenia una quantitat estalviada per alguna iniciativa social que pogués sortir. Aquesta feina "de formiga", amb rigor i direcció, s'ha plasmat en una xarxa única.

Anna Balletbò, exdiputada del PSC al Congrés dels Diputats (1980-2000) i expresidenta del Grup Dones Parlamentàries per la Pau

Quin vincle tens amb la Núria Gispert?

Ens coneixem des de fa molts anys, però no sabia dir-te quan. Ens vam anar trobant en reunions feministes a les quals totes dues assistíem. Se celebraven a l'Associació de Nacions Unides d'Espanya o bé en locals de Barcelona. La Núria sempre parlava de forma molt ponderada i era una dona que ens agradava perquè potser per ser una mica més gran que algunes, marcava una serenor que, nosaltres amb l'agitació de la joventut i amb l'excitament de la transició, ens hi sentíem còmodes. Posteriorment, la vaig tornar a trobar en el marc del PSC. Vam continuar la nostra col·laboració, sempre amb temes de la dona. Ella va ser de les que va assistir a les famoses Jornades de la Dona que vam organitzar també des de la plataforma de Nacions Unides. Vaig tenir l'oportunitat de convèncer el rector Estapé que ens deixes el Paranimf, i per aquell Paranimf i van passar 3.000 dones preparades, que discutien i presentaven papers, i totes amb la il·lusió de participar en la transformació de la Transició.

Què destacaries de la seva trajectòria vital i/o política?

Ella, en una ocasió, em va explicar que en un moment en què el PSUC era molt efervescent era la imatge d'una dona casada i amb fills que donava una imatge seriosa. És a dir, la imatge que tu pots ser molt d'esquerres en un partit com el PSUC, però això no treu que tu personalment facis una opció que algú diria més conservadora i que, avui en dia, podríem dir més plena. Jo sempre em vaig sentir molt identificada amb la Núria perquè soc mare de quatre criatures, i recordo perfectament haver anat embarassada a fer campanya electoral defensant l'avortament com a posició política, no com a opció obligatòria. Recordo haver dit prenyada a dalt de l'escenari: "Mirin, nosaltres defensem les idees obertes per a tothom". Per tant, això de divorciar-se o avortar ho defenso per a aquells que per la seva circumstància política hagin de recórrer a aquests dos fets que mai són una alegria. Sempre són un símptoma de fracàs, però si t'has equi-

vocat no pots afegir-hi la pena d'haver de continuar endavant amb aquella decisió. La Núria, d'una manera o altra, també havia fet una doble opció. És a dir, ella era una militant destacada del PSUC i a l'hora, no per això, havia renunciat també a la família. Recordo també que quan va ser nomenada directora de Càritas, no havia tractat mai el seu aspecte religiós. La veia més com una companya i també com una militant (ella i jo practicàvem la doble militància: la militància feminista i la militància política). Era una dona molt mediatora.

La Núria té unes característiques físiques i de parlar que fan que sigui balsàmica. En altres paraules, quan ella parla no hi ha crispació. Ella pot dir les coses més radicals o les coses més necessàries de ser explicades com a crítica, però no necessita (mai ho ha necessitat) contagiar-les d'una posició radical. Crec que això va provocar sempre que la Núria fos una persona estimada i una persona que era ben acollida perquè se sabia que era molt positiva i que podia ser molt útil en situacions conflictives. Quan a ella la van nomenar directora de Càritas Barcelona, em vaig interessar pel motiu d'aquesta decisió. M'interessava el seu parer. I ella, amb aquella senzillesa i lògica que ho explica, em va dir: "Jo crec que hem d'ajudar i jo soc religiosa, tinc molt bona relació amb el Bisbat, m'ho han proposat i he pensat que podria ser útil i he acceptat". Ens vam continuar veient, però jo estava admirada. A mi mai un Bisbat em proposarà que tingui cap responsabilitat. Perquè ella havia freqüentat amb el caliu de la seva manera de ser, i amb la llibertat de pensament i la llibertat de ser religiosa, uns apropaments que la van fer mereixedora d'això, cosa que a mi em va semblar excel·lent. Ella mai s'ha desvinculat de l'associacionisme a les persones més ajudades.

La Núria el que té també té és que trepitja el carrer, i si trepitges el carrer i no et distancies de la vida real, tens una capacitat de comprensió de les coses molt més alta que el que només es

dedica a la teoria política. I això és un fet.

Què transmet?

Ella és balsàmica. L'interlocutor sap que l'escolta, que l'entén, que si ella fa un comentari, aquest estarà fet des del saber i la bondat. I això la gent ho percep. Igual que la gent percep quan a una persona no l'interessen els altres.

Quina aportació creus que ha fet a la societat?

Crec que el millor que pot recordar la societat de la Núria és que ha estat una persona solidària, empàtica i treballadora. I això la Núria ho té guanyat. A més a més, és molt llesta. La intel·ligència és un do, però la intel·ligència no s'aprèn a la universitat, s'aprèn al carrer. S'aprèn a la vida. La intel·ligència és també la capacitat d'aprendre. La gent recordarà la Núria com una gran dona i molt avançada als temps, i com una persona honrada, amiga dels amics, amb una gran lleialtat i alhora disposada a ajudar a tothom.

Conclusions

Si hagués de resumir en una paraula el que ha suposat per a mi aquest treball diria que és gratitud. Gratitud, en primer lloc, a la meva àvia, la Núria, per totes les estones que hem passat plegats conversant. Ha estat un enorme aprenentatge documentar-me sobre un període històric i vital en concret i, en conseqüència, plantejar una sèrie de qüestions o reflexions a una persona amb una vida tan polièdrica i complexa. Així mateix, ha estat un repte escollir i, per tant, prioritzar uns determinats fets o successos, i ordenar cronològicament la seva biografia. És cert, i voldria assenyalar-ho, que partia amb un element d'avantatge, que és que coneixia amb molta profunditat la persona entrevistada. Amb tot, i vinculat a aquesta qüestió, hi havia el risc de convertir l'entrevista en una mera conversa àvia-net, cosa que he intentat defugir.

En segon lloc, gratitud pel suport familiar i professional rebut. En aquest punt, m'agradaria destacar l'acompanyament i el suport que en tot moment he tingut del meu tutor, el professor Joan Manuel Tresserras. I voldria reivindicar-ho perquè bona part del projecte ha tingut lloc en plena època de confinament per la covid-19.

En el terreny més personal el treball m'ha permès constatar que tinc una àvia que és un tresor. És cert, i sovint es diu, que un no tria la família en la qual neix. I jo, en aquest sentit, he estat tot

un afortunat. I no ho dic només per ella, sinó pels pares, el germà, la resta d'avis i àvies i família que he tingut i tinc. La meva àvia ha estat per a mi un referent vital: m'ha transmès una visió molt àmplia de la política i de la societat. Per a ella la política ha estat sempre un instrument per millorar la vida de les persones, especialment la de les més vulnerables, des de l'acord, el consens i el diàleg amb la resta de forces polítiques i amb el conjunt d'actors socials i econòmics. Un cas que ho exemplifica és la posada en marxa dels centres cívics que, com queda palès en l'entrevista, va suposar moltes hores d'escolta i diàleg amb les entitats socials i els representats veïnals per tal que tothom els sentís com a propis.

Aquest tarannà i aquest estil d'exercir la tasca de representació pública abunda poc actualment. I jo, a través d'aquestes ratlles, vull reivindicar aquesta manera d'entendre la política per dos motius. En primer lloc, perquè és una política que persegueix la cerca del bé comú i la defensa de l'interès general per damunt d'interessos particulars. I, en segon lloc, perquè, malgrat qui en pugui dubtar, és una política pragmàtica que dona bons resultats, aporta progrés, dona resposta a les demandes dels qui només tenen el vot per canviar les coses i genera pau social.

D'altra banda, si ella avui en dia ha estat tan reconeguda políticament, és, entre altres, per la seva constància i la seva persistència a l'hora d'assolir uns objectius. En altres paraules, per molt difícil que fos una situació, ella no s'ha arronsat mai i ha fet tot el que ha estat a les seves mans per assolir la fita que perseguia. Dos casos que ho reflecteixen són l'acabament del barraquisme i la creació de la xarxa d'escoles bressol municipals.

Finalment, i ho voldria remarcar també, a ella li preocupa molt l'estat actual de l'ascensor social. Creu que és necessari un acord entre les diferents administracions per garantir que els grups so-

cial que es troben amb més risc d'exclusió tinguin accés a les mateixes oportunitats que la resta de la societat.

Acabo reiterant una constatació: vivim en un món cada vegada més complex, amb més injustícies econòmiques i socials i amb unes democràcies cada cop més febles a causa de l'auge de forces polítiques extremistes i populistes. En aquest context, soc dels que pensa que calen més figures com la Núria. Necessitem persones a la societat civil i a les institucions amb vocació i ambició per liderar les transformacions i els canvis que el present i el futur reclamen.

